

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ

НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ,
РЕКОМЕНДОВАНА ДО ВПРОВАДЖЕННЯ
(2024 р.)

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ

НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ,
РЕКОМЕНДОВАНА ДО ВПРОВАДЖЕННЯ
(2024 р.)

Київ 2025

ББК 72.6
Н 34

Наукова продукція Національної академії педагогічних наук України, рекомендована до впровадження (2024 р.) : зб. анот. переліку наук. прод. / за ред. В. І. Лугового, О. М. Топузова; упоряд. І. Ю. Регейло, І. М. Гудим, В. І. Довбищенко. Київ : 2025. 92 с.

Видання містить анотований перелік рекомендованої до впровадження наукової продукції, підготовленої вченими наукових установ НАПН України за результатами завершених і перехідних планових наукових досліджень, що здійснювалися упродовж 2024 року.

Анотований перелік складається із таких розділів: «Наукова продукція» (монографії, концепції, препринти (аналітичні матеріали), збірники наукових праць); «Виробничо-практична продукція» (посібники (методичні, навчально-методичні, практичні), практичний poradnik, методичні рекомендації); «Навчальна продукція» (навчальні та модельні навчальні програми, посібники, цифрові програмно-методичні комплекси, відкритий онлайн-лекторій, практикуми, хрестоматії); «Довідкова продукція» (довідники, інформаційні та довідкові бюлетені, бібліографічні покажчики, словники, глосарій, пам'ятка).

Для освітян, науковців, усіх, кого цікавлять проблеми модернізації національної освіти і розвитку науки в галузі освіти, педагогіки, психології.

© НАПН України, 2025

ЗМІСТ

НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ

Загальноакадемічна	4
Монографії	7
Концепції	19
Препринти (аналітичні матеріали)	20
Збірники наукових праць	23

ВИРОБНИЧО-ПРАКТИЧНА ПРОДУКЦІЯ

Посібники	27
Методичні посібники	27
Практичні посібники	37
Практичний порадник	43
Методичні рекомендації	44

НАВЧАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ

Навчальні та модельні навчальні програми	62
Посібники	77
Навчальні посібники	77
Навчально-методичні посібники	78
Цифрові програмно-методичні комплекси	80
Відкритий онлайн-лекторій	80
Практикуми	81
Хрестоматії	82

ДОВІДКОВА ПРОДУКЦІЯ

Довідники, інформаційні та довідкові бюлетені	83
Бібліографічні покажчики	86
Словники, глосарій	87
Пам'ятка	89

НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ

ЗАГАЛЬНОАКАДЕМІЧНА

Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді

За заг. ред. президента НАПН України В. Г. Кременя

У монографії на основі застосування методологічного інструментарію психолого-педагогічної науки системно висвітлено проблеми захисту і підтримки ментального здоров'я громадян України в умовах широкомасштабної агресії росії (2022-2024 рр.), окреслено сучасні виклики і проблеми дослідження ментального здоров'я українців у часи війни; розроблено й обґрунтовано стратегічні напрями підвищення ефективності надання практичної допомоги постраждалим як на загальнодержавному рівні, так і на рівні громади та окремої особистості.

Монографію рекомендовано державним службовцям, громадським діячам, депутатам усіх рівнів, вченим, менеджерам освіти, педагогам і психологам.

Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія / НАПН України; за заг. ред. В. Г. Кременя; [В. Г. Панок, С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський, Л. І. Прохоренко, Н. В. Чепелева, Т. І. Куліш, С. Л. Чуніхіна, І. Г. Губеладзе, І. І. Ткачук, Н. А. Ярмола]. [Електронне видання]. Київ, 2024, 188 с. <https://doi.org/10.32405/978-617-7118-51-9-2024-188>.

Освіта для цифрової трансформації суспільства / Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa / Education for digital transformation of society

За заг. ред. президента НАПН України В. Г. Кременя

У монографії представлено результати наукових пошуків українських і польських учених за такими дослідницькими напрямками: глобальні і локальні виміри цифрового простору; штучний інтелект – нові освітні виклики в умовах трансформації суспільства; цифровізація української освіти в умовах воєнного стану та перспективи впровадження цифрових технологій навчання в повоєнний час; партнерство освітян, науковців та громадських організацій в умовах цифрової трансформації суспільства; тенденції та інновації у цифровій освіті у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної, вищої та післядипломної освіти; стратегічні напрями та інноваційні практики використання цифрових технологій в освіті дорослих в умовах формальної та неформальної освіти; формування інформаційно-цифрової компетентності різних категорій населення як чинник цифрової трансформації суспільства; зарубіжний досвід; психологічні, соціопедагогічні та інклюзивні аспекти освітніх процесів в умовах цифровізації.

Монографію адресовано науковцям, викладачам закладів загальної середньої, професійної, вищої, післядипломної освіти, дослідникам проблем цифровізації освіти.

Кремень В. Г., Ничкало Н. Г., Лук'янова Л. Б., Лазаренко Н. І., (ред.) *Освіта для цифрової трансформації суспільства / Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa / Education for digital transformation of society : монографія. Т. 1. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 544 с., <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742499/>*

Кремень В.Г., Ничкало Н.Г., Лук'янова Л.Б., Лазаренко Н.І., (ред.) *Освіта для цифрової трансформації суспільства / Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa / Education for digital transformation of society : монографія. Т. 2. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 526 с., <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742499/>*

Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи

Віцепрезидент НАПН України О. М. Топузов

У монографії крізь призму національних пріоритетів аналізуються стан, проблеми, перспективи розвитку сучасної освітньої сфери України. В ретроспективі подано історичний досвід запровадження національних засад навчання в добу Української Народної Республіки і його примноження після відновлення державної незалежності в 1991 р. Детально висвітлено роль Української держави у створенні національної системи освіти, розкрито суть і значення її реформування, принципів функціонування Нової української школи, особистісно орієнтованого та профільного навчання, а також процесів цифровізації, інноваційного розвитку і модернізації вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти та її інтеграції в європейський і світовий освітній простір. Значну увагу у монографії приділено подоланню національною системою освіти сучасних викликів, пов'язаних з війною, епідемією коронавірусу, демографічними загрозами.

Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи : монографія. Серія «Наукова школа». / Топузов О. М. Київ: Педагогічна думка, 2024, 208 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-762-6-2024-208>.

Українська освіта у полум'ї війни

За заг. ред. академіка-секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих Н. Г. Ничкало

У монографії, виданої за сприяння Науково-педагогічного проекту «Інтелект України», висвітлено гострі проблеми української освіти в умовах повномасштабної російської агресії проти України, зокрема: депортації дітей; загроз і бар'єрів у розвитку освіти в умовах воєнного стану; руйнування української освіти на окупованих територіях; освіти внутрішньо переміщених осіб – дітей, молоді і дорослого населення; освіти дітей українських біженців за кордоном. Представлено діяльність НАПН України під час воєнного стану. Особливу увагу приділено аналізу законодавчого і нормативно-правового забезпечення розвитку освіти в умовах російської війни проти України.

Монографію рекомендовано педагогічним і науково-педагогічним працівникам закладів освіти, керівникам об'єднаних територіальних громад, слухачам інститутів післядипломної освіти, органам виконавчої влади, громадським організаціям та благодійним фондам.

Українська освіта у полум'ї війни : монографія / Н. Ничкало, О. Овчарук, В. Гордієнко, І. Іванюк; за ред. Н. Ничкало. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 208 с. <https://doi.org/10.37472/NAES-DPEEA-2024>.

Мережа державних закладів вищої освіти України: аналіз ефективності та конкурентоспроможності

За заг. ред. президента НАПН України В. Г. Кременя

В аналітичних матеріалах проаналізовано стан, ефективність і конкурентоспроможність державних закладів вищої освіти України. На загальнонаціональному рівні та за регіонами схарактеризовано мережу таких закладів з огляду на їх кількість і масштаб, профіль і пріоритетність підготовки, охоплення і дублювання, комплектність спеціальностей, позиції в міжнародних університетських рейтингах, перспективи оптимізації насамперед шляхом укрупнення. Результати дослідження можуть бути корисними для проведення пріоритетних реформ вищої освіти, необхідних у воєнний і післявоєнний періоди, підвищення обороноздатності держави та успішної євроінтеграції країни.

Аналітичні матеріали адресовано управлінцям, дослідникам, суб'єктам освітньої діяльності.

Мережа державних закладів вищої освіти України: аналіз ефективності та конкурентоспроможності : препринт (аналітичні матеріали) / В. Кремень, В. Луговий, П. Саух, О. Слюсаренко, Ж. Таланова; за ред. В. Кременя. Київ: НАПН України, 2024. 68 с. <https://doi.org/10.37472/NAES-IHED-2024>.

Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації

За заг. ред. академіка-секретаря Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем О. І. Ляшенка

До збірника увійшли матеріали учасників методологічного семінару, в яких розглянуто підходи до вирішення низки актуальних проблем запровадження профільної освіти в Новій українській школі із урахуванням здобутків вітчизняної педагогічної теорії і освітньої практики та досвіду зарубіжних освітніх систем. Розглянуто методологію трансформації профільної середньої освіти; дидактичні системи і моделі профільної середньої освіти академічного і професійного спрямування та їх реалізацію в освітній практиці; особливості реалізації профільного навчання в умовах воєнного стану; управління якістю та розвиток мережі закладів профільної середньої освіти; зміст і технології профільного навчання; формування і перспективи розвитку цифрового освітнього середовища закладів профільної середньої освіти; підготовку педагогічних працівників до реалізації профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів / за заг. ред. Ляшенка О. І., Засекіної Т.М., Мальованого Ю. І. Литвинової С. Г., Малиношевської А. В. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 288 с., <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740085/>

МОНОГРАФІЇ

Інститут педагогіки НАПН України

Державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії

Онаць О. М., Саух І. В., Чижевський Б. Г., Попович Л. М., Данко А. Ю.

У монографії обґрунтовано, що державно-громадське управління освітою і закладами загальної середньої освіти є основним вектором демократизації державної освітньої політики; представлено теоретико-методологічні засади, проблеми і особливості державно-громадського управління закладами загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії; висвітлено сутність суб'єктної партнерської взаємодії й доведено доцільність його впровадження у системі державно-громадського управління як інновації; психологічні аспекти педагогіки партнерської взаємодії суб'єктів державно-громадського управління закладами загальної середньої освіти; презентовано прогностичну концептуальну модель і субмоделі розробленої системи державно-громадського управління закладами загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії в умовах децентралізації.

Монографія адресована науковцям, керівникам, педагогічним працівникам закладів освіти, державним службовцям і представникам об'єднаних територіальних громад, викладачам інституцій закладів післядипломної освіти; студентам, докторантам і аспірантам, які досліджують проблеми управління освітою і його реформування на інноваційних засадах.

Державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії: монографія [Електронне видання] / О. М. Онаць, І. В. Саух, Б. Г. Чижевський, Л. М. Попович, А. Ю. Данко. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 228 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-484-3-2024-220>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742804/>

Інноваційні тренди, практики і технології загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах

Локшина О. І., Сисоєва С. О., Глушко О. З., Джурило А. П., Кравченко С. М., Максименко О. О., Нікольська Н. В., Шпарик О. М.

Монографію присвячено проблемі інновацій в освіті європейських та північноамериканських країн. Авторами обґрунтовано сутність інновацій у вітчизняному та зарубіжному дослідницькому просторах, охарактеризовано

успішні практики інноваційного розвитку загальної середньої освіти у країнах зарубіжжя в контексті реформи загальної середньої освіти України.

Для освітян, розробників освітньої політики, науковців і докторантів, викладачів і студентів закладів вищої освіти.

Інноваційні тренди, практики і технології загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах : монографія [Електронне видання] / О. І. Локишина, С. О. Сисоєва, О. З. Глушко, А. П. Джурило, С. М. Кравченко, О. О. Максименко, Н. В. Нікольська, О. М. Шпарик ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки НАПН України ; наук. ред. О. І. Локишина. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 398 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-483-6-2024-251>; <https://undip.org.ua/library/innovatsiyni-trendy-praktyku-i-tekhnologii-zahalnoi-serednoi-osvity-v-ievropeyskomu-ta-pivnichnoamerykanskomu-rehionakh/>

Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти

Топузов О. М., Малихін О. В., Арістова Н. О., Алексєєва С. В., Попов Р. А., Барановська О. В., Шелестова Л. В.

У монографії висвітлено актуальні питання індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти. Охарактеризовано наявний стан індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти; розкрито тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; теоретично обґрунтовано дидактичні засади (концепція, методологія, дидактичні умови) індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; описано розроблений діагностувальний інструментарій вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020); презентовано інноваційні технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи); наведено дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти й обґрунтовано доцільність їх імплементації в освітню практику.

Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти : монографія / [авт. кол.: О. М. Топузов, О. В. Малихін, Н. О. Арістова, С. В. Алексєєва, Р. А. Попов, О. В. Барановська, Л. В. Шелестова]; за наук. ред. д-р пед. н., проф. О. В. Малихіна. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 1099 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-485-0-2024-1099>; <https://undip.org.ua/library/teoriia-i-praktyka-individualizatsii-navchannia-v-umovakh-zmishanoi-formy-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-v-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-monohrafiia/>. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743967/>

Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності

Моляко В. О., Біла І. М., Ваганова Н. А., Гулько Ю. А., Завгородня О. В., Латиш Н. М., Третяк Т. М., Шепельова М. В.

Монографію присвячено проблемі функціонування творчого мислення за умов інформаційної невизначеності (дошкільників, молодших школярів, старшокласників), функціонування образотворчого мислення суб'єкта в кризових ситуаціях, мисленнєвих стратегій студентів у конструюванні позитивного образу світу, особливостей розуміння студентами невизначених ситуацій.

Упровадження монографії сприятиме підвищенню рівня творчого мислення дошкільників, школярів і студентів в умовах інформаційної невизначеності із метою більш адекватного й ефективного формування психологічної готовності особистості до адаптації в кризових та катастрофічних ситуаціях.

Робота розрахована на зацікавлене сприйняття науковцями-психологами, практичними психологами, які працюють у галузі освіти, організаціях та підприємствах, керівниками та методистами відділів освіти, викладачами, які здійснюють професійну підготовку фахівців, вихователями закладів дошкільної освіти.

Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності : монографія / В. О. Моляко, Ю. А. Гулько, Н. А. Ваганова [та ін.] ; за ред. В. О. Моляко. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 201 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742710>

Проектування віртуального освітнього простору розвитку суб'єктності дорослих в умовах післявоєнного відновлення України

Смульсон М. Л., Дітюк П. П., Назар М. М., Мещеряков Д. С., Зінченко О. В., Старков Д. Ю., Депутат В. В.

У монографії викладено концепцію проектування віртуального освітнього простору розвитку суб'єктності дорослих. Проаналізовано віртуальний простір як джерело психологічної підтримки під час війни, показано специфіку відновлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі після травматичного стресу війни. Схарактеризовано особливості проектування діяльності всіх суб'єктів освітнього процесу, а також показано провідні ресурси проектної діяльності. З'ясовано психологічні особливості проектування віртуального освітнього простору розвитку професійної суб'єктності дорослих, зокрема військових, студентської молоді, а також розвитку суб'єктності дорослих у соціальних мережах, проектування групової навчально-психологічної роботи у віртуальному просторі.

Упровадження монографії сприятиме розвитку суб'єктності дорослих, їх інтелектуально-творчій активності та самостійності в умовах віртуального

освітнього простору, зокрема дистанційного навчання та дистанційної професійної діяльності.

Для науковців і практиків, психологів, педагогів, фахівців різних галузей, які зацікавлені в осмисленні та активному освоєнні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Проектування віртуального освітнього простору розвитку суб'єктності дорослих в умовах післявоєнного відновлення України : монографія / М. Л. Смутьсон, П. П. Дітюк, М. М. Назар, Д. С. Мещеряков, О. В. Зінченко, Д. Ю. Старков [та ін.] ; за ред. М. Л. Смутьсон. Київ, 2024. 217 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742738/>

Особистісні стратегії життєдіяльності в умовах невизначеності середовища

Швалб Ю. М., Вернік О. Л., Дячок О. М., Кирпенко Т. М., Павленко О. В.

У монографії висвітлюються особливості життєвих стратегій особистості в ситуаційній невизначеності. Визначено базові засади формування стратегій життєдіяльності особистості в умовах війни і катастроф на поведінковому і мисленнєво-рефлексивному рівнях. Систематизовано психологічні чинники ефективності прийняття стратегічних життєвих рішень, що забезпечують соціальне та особистісне благополуччя індивіда в умовах невизначеності середовища. Схарактеризовано корекційно-терапевтичну програму проектування власного майбутнього

Упровадження монографії сприятиме подоланню критичних психологічних станів, пов'язаних з використанням неефективних життєвих стратегій, гармонізації розвитку еколого-орієнтованого способу життєдіяльності населення, розробленню системи психологічно-обґрунтованих шляхів і заходів формування та корекції ставлення особистості до себе і свого життя шляхом посилення впливу на це ставлення прогресивних екологічних орієнтацій та цінностей сучасного способу життя.

Монографія адресована викладачам закладів вищої освіти, екологам, практичним психологам, науковцям-психологам, вчителям, студентам, керівникам установ та організацій, аспірантам.

Особистісні стратегії життєдіяльності в умовах невизначеності середовища : монографія / Ю. М. Швалб, О. Л. Вернік, О. М. Дячок, Т. М. Кирпенко, О. В. Павленко; за ред. Ю. М. Швалба. Київ : Педагогічна думка, 2024. 262 с. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742906

Профілактика девіацій розвитку особистості у складних життєвих обставинах

Максимова Н. Ю., Грись А. М., Павлюк М. М., Манілов І. Ф., Рябовол Т. А., Філоненко Л. А., Максим О. В., Щербина-Прилука В. М., Старков Д. Ю.

У монографії обґрунтовано основні вимоги визначення заходів профілактики девіацій розвитку особистості у складних життєвих обставинах. Розкрито зміст психологічних чинників девіацій у розвитку особистості в умовах хронічного стресу. Розроблено програми з попередження виникнення девіацій в особистісному розвитку дітей та підлітків відповідно до їх життєвої ситуації в умовах війни та післявоєнного відновлення країни.

Упровадження монографії сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності вчених і науково-педагогічних працівників, розробленню нових моделей системи профілактики ризикованої, девіантної поведінки особистості, яка перебуває в складних життєвих обставинах, та подоланню вже наявної соціальної дезадаптації.

Для науковців, фахівців соціальних служб, служб у справах дітей, ювенальної превенції, закладів соціальної реабілітації для дітей, установ пенітенціарної служби України, психологів та соціальних працівників закладів освіти.

Максимова Н. Ю., Грись А. М., Павлюк М. М., Манілов І. Ф., Рябовол Т. А., Філоненко Л. А., Максим О. В., Щербина-Прилука В. М., Старков Д. Ю. Профілактика девіацій розвитку особистості у складних життєвих обставинах : монографія. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 250 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742767>

Психологічні механізми економічної соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства

Дембицька Н. М., Зубіашвілі І. К., Лавренко О. В., Мельничук Т. І.

У монографії представлено структурно-цільову модель психологічних механізмів економічної соціалізації особистості, яка може використовуватись у практиці економічного виховання молоді.

Упровадження монографії дозволить залучити розробників освітньої політики, науковців, викладачів і PhD студентів до перспективного наукового досвіду запобігання дії стихійних соціалізуючих факторів та сприяння цілеспрямованому становленню економічної культури молоді, забезпеченню її гармонійної інтеграції в сучасні ринкові відносини.

Монографія адресована викладачам психології закладів вищої освіти, докторантам, аспірантам, студентам, фахівцям у галузі практичної психології, науковцям-психологам, іншим фахівцям, що ведуть науковий пошук у галузі соціальної психології, психології соціалізації особистості, розробляють проблеми економічної культури особистості, її становлення в онтогенезі у різних соціально-економічних умовах.

Дембицька Н. М., Зубіашвілі І. К., Лавренко О. В., Мельничук Т. І. Психологічні механізми економічної соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства : монографія / за ред. Н. М. Дембицької, О. В. Лавренко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 209 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743279/>

Технології забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення

Карамушка Л. М., Креденцер О. В., Терещенко К. В. та ін.

Авторами монографії проаналізовано поняття психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій, розглянуто сутність психологічних технологій та їх роль у забезпеченні психічного здоров'я та благополуччя особистості та організації в умовах війни і післявоєнного відновлення. Представлено модель технологій забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення, розкрито її основні рівні та форми реалізації.

Проаналізовано загальний рівень психічного здоров'я та благополуччя персоналу освітніх організацій, вираженість їх компонентів та їх зв'язок з організаційно-професійними, соціально-демографічними характеристиками персоналу та особливостями місця їх проживання, пов'язаними із забезпеченням безпеки під час війни.

Упровадження монографії сприятиме зміцненню психічного здоров'я та благополуччя персоналу освітніх організацій та «внутрішніх» і «зовнішніх» вимушених переселенців в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення, підвищенню ефективності діяльності освітніх організацій, розвитку особистісного потенціалу їх персоналу.

Монографію можуть використовувати науковці-психологи, практичні психологи, організаційні психологи, фахівці із психологічної допомоги, викладачі та студенти закладів вищої освіти, викладачі та слухачі інститутів післядипломної освіти, керівники та працівники освітніх організацій

Карамушка Л. М., Креденцер О. В., Терещенко К. В. та ін. Технології забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення: монографія. За ред. Л. М. Карамушки. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 288 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741857/>

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства.

Петренко Л. М., Кучерявий О. А., Лавріненко О. А.

У монографії висвітлено концептуальні основи підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства, розкрито особливості її моделювання. Обґрунтовано концепцію оновлення змісту професійної освіти майбутніх викладачів, запропоновано технології їх підготовки в умовах цифровізації суспільства. Акцентовано увагу на етичних аспектах цифрової освіти.

Упровадження монографії сприятиме інтеграції сучасних інформаційних

технологій у професійну діяльність викладачів, формуванню у майбутніх викладачів соціальної відповідальності та навичок критичного мислення.

Для керівників і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, здобувачів освіти на другому (магістерському) та третьому (освітньо-науковому) рівнях вищої освіти, докторантів, слухачів курсів підвищення кваліфікації, викладачів закладів післядипломної освіти.

Петренко Л. М., Кучерявий О. А., Лавріненко О. А. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства : монографія. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 246 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742808/>

Інститут проблем виховання НАПН України

Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану

Артемова Л. В., Жиріков І. А., Луценко І. О., Луценко В. О., Молочко М. В., Рейпольська О. Д., Федоренко С. В.

У монографії висвітлено теоретичні і методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку. Окреслено концептуальні підходи до підвищення якості освітнього процесу на державному та регіональному рівнях. Системно презентовано дослідження якості дошкільної освіти, які розкривають сутність базових понять якості освіти (її означення, структурні компоненти, властивості, критерії і норми тощо); визначення процедур і показників оцінювання якості освіти (як освітнього процесу, його результату і функціональної системи); проведення моніторингу та прийняття управлінських рішень з метою забезпечення встановлених норм якості освіти на всіх її рівнях.

Упровадження монографії сприятиме вдосконаленню освітнього процесу у сфері дошкільної освіти, забезпечення його якості.

Монографію рекомендовано науковцям, студентам закладів вищої педагогічної освіти спеціальності «Дошкільна освіта», викладачам закладів вищої освіти, педагогічним працівникам закладів дошкільної освіти.

Артемова Л. В., Жиріков І. А., Луценко І. О., Луценко В. О., Молочко М. В., Рейпольська О. Д., Федоренко С. В. Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану : монографія; за заг. ред. О. Д. Рейпольської. ІваноФранківськ: НАІР, 2024. 172 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743736/>

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

Моє майбутнє залежить від мене: практики здорового сьогодення у воєнних і повоєнних умовах

Титаренко Т. М.

Монографію присвячено ролі людини в збереженні і відновленні власного психічного здоров'я під час війни і в повоєнних умовах. Розглянуто, як зміни

звичного способу життя, бачення людиною власного теперішнього і майбутнього, обраний ландшафт життєтворення впливають на ставлення до здоров'я. Показано, у який спосіб представники різних субкультур і люди різних вікових груп готують себе до екстремальних умов життя, як мирні люди і військовослужбовці, котрі перебувають на фронті, використовують практики самозбереження і самовідновлення.

Для науковців, викладачів, аспірантів і магістрантів, психологів-практиків, соціальних працівників та широкої читацької аудиторії.

Титаренко Т. М. Моє майбутнє залежить від мене: практики здорового сьогодення у воєнних і повоєнних умовах : монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД. 2024. 130 с. <https://lib.iitta.gov.ua/740719>; <http://doi.org/10.33120/MFDMPHN-2024>

Психологічні координати українського світу Васютинський В. О.

У монографії обґрунтовано соціально-психологічний зміст виникнення та розвитку «українського світу» – ментального конструкту, який охоплює розмаїття процесів і явищ колективної життєдіяльності осіб і спільнот, що по-різному усвідомлюють себе українцями та українськими. Основними психологічними координатами українського світу визнано спільнотні ідентичності та ціннісні орієнтації його носіїв, уявлення про територіальні межі, психологічні передумови творення, змістові складові і структурні дихотомії, мовленнєві практики, бачення перспектив. Оцінено кардинальний вплив «руссава міра» та російсько-української війни на минуле, теперішнє і майбутнє українського світу.

Призначено для науковців, викладачів і студентів із соціальної психології та суміжних галузей.

Васютинський В. О. Психологічні координати українського світу : монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Київ : Талком, 2024. 178 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744304/>

Інститут вищої освіти НАПН України

Оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки

Драч І., Петроє О., Бородієнко О., Приходькіна Н., Регейло І., Саюк М., Слободянюк О.

Зміст монографії відображає ключові виміри і пріоритети вдосконалення оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки в умовах післявоєнного відновлення країни: політики і механізми оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки в умовах післявоєнного відновлення,

теоретичні основи оцінювання наукових досліджень на основі принципів і підходів відкритої науки, теоретико-методологічні засади оцінювання дослідницької діяльності вчених на основі принципів і підходів відповідальної відкритої науки, оцінювання дослідницької діяльності молодих вчених в контексті відкритої науки, оцінювання дослідницької діяльності університетів в контексті їх регіональної залученості, теоретичні основи оцінювання дослідницької доброчесності дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки, захист прав інтелектуальної власності у контексті оцінювання якості дослідницької діяльності в умовах відкритої науки.

Адресовано представникам університетської спільноти, науково-педагогічним і науковим працівникам закладів вищої освіти, академічних, наукових організацій та установ, фахівцям фінансуючих структур, громадськості, а також публічним службовцям різних гілок і рівнів влади, що опікуються науковою і науково-технічною діяльністю та вищою освітою в Україні.

Драч І., Петроє О., Бородієнко О., Приходькіна Н., Регейло І., Саюк М., Слободянюк О. Оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки : монографія. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 202 с. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/Doslidn-univ-Vidkryta-nauka_IVO-2024-202p.pdf

Розвиток систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку

Воробйова О. П., Луговий В. І., Паламарчук О. Ф., Слюсаренко О. М., Таланова Ж. В., Ткаченко В. П.

У монографії обґрунтовано теоретичні та методичні основи забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку як умови досягнення її конкурентоспроможної якості й подолання кваліфікаційного розриву між вищою освітою та ринком праці: формування політики і стратегії досягнення конкурентоспроможної якості вищої освіти; теоретичні та методичні основи модернізації структури вищої освіти як умови досягнення її конкурентоспроможної якості та подолання кваліфікаційного розриву; якісне і кількісне оцінювання конкурентоспроможності університетів; інституційна модернізація університетів як складова системи забезпечення і вдосконалення якості, трансформації механізмів забезпечення лідерства вищої освіти та її конкурентоспроможної якості; забезпечення ефективного викладання, навчання та оцінювання у вищій освіті на основі результатної парадигми; стратегія розвитку людського потенціалу вищої освіти як умови досягнення конкурентоспроможної якості.

Упровадження монографії сприятиме залученню розробників освітньої політики, науковців, викладачів і аспірантів до міжнародного досвіду щодо розвитку систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку та його застосування в університетах України в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення країни.

Видання буде корисним розробникам освітньої політики, дослідникам, керівникам, викладачам і здобувачам вищої освіти, а також іншим зацікавленим особам.

Розвиток систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку: монографія / О. Воробйова, В. Луговий, О. Паламарчук, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, В. Ткаченко ; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 92 с. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/Rozvytok-system-yakosti-VO_IVO-2024-92p.pdf

Соціальна інклюзія у сфері вищої освіти: теоретико-концептуальні засади, цільові групи, виміри та індикатори

Оржель О. Ю., Бойченко М. І., Петроє О. М., Цимбалюк С. О., Шофолова Н. М.

У монографії обґрунтовано важливість соціальної інклюзії у вищій освіті та необхідність її посилення в Україні під час та після війни; проаналізовано міжнародні стандарти забезпечення соціальної інклюзії у вищій освіті, визначено її індикатори, окреслено основні підходи до її формування та посилення; розкрито зміст фінансової інклюзії у сфері вищій освіті, описано міжнародні та вітчизняні практики її реалізації. Сформульовано концепцію соціальної інклюзії у сфері вищої освіти для часів післявоєнного відновлення.

Монографія адресована науково-педагогічним працівникам, експертам, дослідникам, керівникам ЗВО, іншим особам, зацікавленим у модернізації вищої освіти, посиленні її соціальної ролі, залученні університетів до реалізації глибинних суспільних трансформацій та збільшенні їх внеску у процеси повоєнного відновлення.

Соціальна інклюзія у сфері вищої освіти: теоретико-концептуальні засади, цільові групи, виміри та індикатори: монографія / О. Оржель, М. Бойченко, О. Петроє, С. Цимбалюк, Н. Шофолова; за ред. О. Оржель. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 123 с. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/Sotsialna-inklyuziya-u-sferi_VO_IVO-2024-123p.pdf

Теоретичні основи і механізми взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України

Скиба Ю. А., Жабенко О. В., Ковтунець В. В., Отич О. М., Червона Л. М., Ярошенко О. Г.

У монографії досліджено теоретичні основи та провідний вітчизняний досвід взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану в Україні. Проаналізовано взаємодію вищої освіти і ринку праці в Україні до початку воєнних дій, а також фактори, що впливають на її трансформацію в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Висвітлено досвід провідних вітчизняних закладів вищої освіти у сфері взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнних дій, здобутки щодо підвищення ефективності взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення

України, її модернізовані механізми. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення взаємодії вищої освіти та ринку праці в Україні в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Скиба Ю. А, Жабенко О. В., Ковтунець В. В., Отич О. М., Червона Л. М., Ярошенко О. Г. Теоретичні основи і механізми взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України : монографія. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 135 с. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/Vzayemodiya-VO-ta-rynku-pratsi_IVO-2024-135p.pdf

Розвиток університетів: теоретичні та методичні засади забезпечення синергії соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки

Мелков Ю. О., Гаврилюк А. М., Зінченко В. В., Вітренко Ю. М., Ворона В. О.

Проблема розвитку університетів розглядається у монографії в перспективі потреб і можливостей повоєнного відновлення України. Проаналізовано роль закладів вищої освіти як інституцій, що здійснюють безпосередній вплив на розвиток громад і регіонів з урахуванням ключових засад стійкого розвитку; вплив на освітні процеси новітніх технологій штучного інтелекту і пов'язані із ними можливості та ризики; статус закладів вищої освіти як суб'єктів економічної діяльності; підходи до визначення вимог до знань, умінь та навичок майбутніх випускників закладів вищої освіти в контексті післявоєнного відновлення України.

Адресовано представникам університетської спільноти, всім науково-педагогічним і науковим працівникам закладів вищої освіти, наукових організацій та установ, фахівцям фінансуючих структур, громадськості, а також усім, хто цікавиться питаннями розвитку вищої освіти в Україні.

Мелков Ю. О., Гаврилюк А. М., Зінченко В. В., Вітренко Ю. М., Ворона В. О. Розвиток університетів: теоретичні та методичні засади забезпечення синергії соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки : монографія / за ред. Ю. О. Мелкова. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 102 с. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/Synergy-transform-VO_IVO-2024-102p.pdf

Інститут професійної освіти НАПН України

Консультавання з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти для відновлення економіки України

Базиль Л. О., Ваніна Н. М., Гриценко І. А., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Тітова О. А.

У монографії проаналізовано соціально-економічні передумови консультавання з молодіжного підприємництва в закладах професійної

(професійно-технічної) освіти, прогнозовано впливи підприємництва, зокрема молодіжного, на повоєнне відновлення України. Обґрунтовано теоретичні і методологічні аспекти консультування з молодіжного підприємництва, презентовано його концепцію. Визначено актуальні підходи до розв'язання проблемних питань консультування здобувачів професійної освіти з питань молодіжного підприємництва. Висвітлено психолого-педагогічне забезпечення консультування з молодіжного підприємництва у закладах П(ПТ)О. Наведено модель консультування з молодіжного підприємництва для повоєнного відновлення економіки України, розкрито напрями використання інформаційно-комунікаційних технологій щодо їх реалізації та практичні аспекти консультування з молодіжного підприємництва в системі П(ПТ)О, зокрема педагогічні умови і технології його здійснення.

Упровадження монографії сприятиме підвищенню ефективності та якості підготовки майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності.

Монографія призначена для педагогічних працівників, що здійснюють консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва, наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, докторантів.

Консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти для відновлення економіки України : монографія / Базиль Л. О., Ваніна Н. М., Гриценко І. А., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Тітова О. А. [за наук. ред. В. Ф. Орлова, Д. О. Закатнова]. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2024. 243 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743674/>; <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-05-9/2024>

Білоцерківський інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Кваліфікаційний розрив на ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення України

Сидоренко В. В., Горошкова Л. А.

У міжнародній монографії обґрунтовано сутність та основні причини кваліфікаційного розриву на ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України. Здійснено градацію компетенцій і кваліфікаційних навичок сучасного фахівця з вищою освітою відповідно до соціально-економічних умов розвитку виробництва, вимог роботодавців і ключових стейкхолдерів. Простежено попит на нові спеціальності, компетентності, кваліфікації, навички і сфери діяльності при підготовці фахівців з вищою освітою, професійні запити та очікування роботодавців і ключових стейкхолдерів щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців з вищою освітою; запити, очікування здобувачів, випускників закладів вищої освіти в освітніх послугах, компетентностях, кваліфікаційних навичках. Проаналізовано та класифіковано кваліфікаційні розриви на ринку праці для осіб з вищою

освітою за групами професій (керівники і менеджери; професіонали і фахівці) у 6 областях України та м. Києві. Визначено найбільш популярні професії, дефіцит вакансій (найбільша кількість безробітних), дефіцит кадрів (найбільша кількість вакансій).

Для широкого загалу освітян і роботодавців, дотичних до організації різних сегментів безперервного професійного розвитку фахівців для повоєнної відбудови економіки України.

Сидоренко В. В., Горошкова Л. А. Кваліфікаційний розрив на ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення України : міжнародна монографія. / за наук. ред. В.В. Сидоренко. Poland: Belostok: Białostockie Wydawnictwo Naukowe, 2024. 104 с. <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2024/12/міжнародна-монографія.pdf>

КОНЦЕПЦІЇ

Інститут вищої освіти НАПН України

Концепція розвитку відкритої науки в науковій організації

Драч І. І., Петроє О. М., Бородієнко О. В.

Концепція визначає основні проблеми і ключові засади реалізації принципів відкритої науки в діяльності наукових організацій.

Визначено мету (сприяння відкритому обміну знаннями, підвищення якості наукових досліджень та їх впливу на розвиток суспільства), основні завдання (підвищення достовірності, надійності й відтворюваності результатів досліджень; заохочення раннього обміну науковими результатами; визнання відкритості наукових досліджень у системах оцінювання дослідницької діяльності; підвищення видимості результатів досліджень вчених наукової організації; посилення дослідницького потенціалу наукової організації з метою опанування складних відкритих знань; популяризація науки, поширення наукових знань і залучення громадян до участі в науковій діяльності) та очікувані результати (посилення суспільного, академічного та економічного впливу, підвищення суспільної довіри до результатів досліджень, що виконуються в науковій організації; забезпечення відкритого доступу до наукових результатів і даних досліджень; підвищення рівня доброчесності та якості досліджень; популяризація результатів досліджень, поширення наукових знань та залучення громадян до участі в науковій діяльності; сформованість дослідницького потенціалу наукових колективів організації, необхідного і достатнього для опанування, продукування і поширення складних знань відкритої науки) впровадження концепції розвитку відкритої науки в науковій організації.

Впровадження концепції спрямовано на надання відкритого доступу до публікацій, даних наукової організації; підвищення достовірності, надійності й відтворюваності результатів досліджень; сприяння міжнародному співробітництву, зокрема з питань відкритої науки.

Драч І. І., Петроє О. М., Бородієнко О. В. Концепція розвитку відкритої науки в науковій організації. 2024. 14 с. <https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/2024.10.21-Kontseptsiya-rozvytku-vidkrytoyi-nauky-v-nauk.organizatsiyi.pdf>

ПРЕПРИНТИ (АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ)

Інститут проблем виховання НАПН України

Аналіз стану утвердження української національної ідентичності: препринт

Бех І. Д., Журба К. О., Канішевська Л. В., Корнієнко А. В., Малиношевський Р. В., Рейпольська О. Д., Мусієнко О. В.

У препринті проаналізовано сучасний стан утвердження української національної ідентичності у дітей та учнівської молоді. З огляду на результати опитування дітей різних вікових груп і педагогів виокремлено тенденції і проблеми, що потребують осмислення та врахування в організації виховної діяльності закладів освіти різних типів і педагогів в умовах воєнного стану.

Упровадження препринта сприятиме виокремленню тенденцій і проблем утвердження української національної ідентичності дітей та учнівської молоді.

Для науковців, викладачів, студентів закладів вищої педагогічної освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та вихователів закладів дошкільної освіти.

Бех І. Д., Журба К. О., Канішевська Л. В., Корнієнко А. В., Малиношевський Р. В., Рейпольська О. Д., Мусієнко О. В. Аналіз стану утвердження української національної ідентичності: препринт. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 36 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744288/>

Інститут цифровізації освіти НАПН України

Аналітичні матеріали з питань використання імерсивних технологій у закладах загальної середньої освіти

Буров О. Ю., Литвинова С. Г., Носенко Ю. Г., Сухих А. С.

У препринті проаналізовано стан використання імерсивних технологій у закордонному просторі (науковий інтерес закордонних дослідників до проблеми, динаміка ринку імерсивних технологій в освіті у світовому контексті). Запропоновано аналіз стану використання імерсивних технологій у загальній середній освіті України (актуальні імерсивні розробки, освітня діяльність ЮНІСЕФ і українських освітніх хабів, культурно-просвітницька діяльність з імерсивними технологіями), наведено результати опитування вчителів України щодо використання імерсивних технологій в освітній діяльності. Визначено виклики, тенденції і перспективи впровадження імерсивних технологій у закладах загальної середньої освіти.

Представлені матеріали адресовані вченим, аспірантам, докторантам, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, вчителям закладів загальної середньої освіти.

Буров О. Ю., Литвинова С. Г., Носенко Ю. Г., Сухих А. С. Аналітичні матеріали з питань використання імерсивних технологій у закладах загальної середньої освіти: препринт. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2024. 60 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743838/>

Самооцінювання цифрової компетентності вчителів: результати всеукраїнського опитування в умовах воєнного часу

Овчарук О., Сороко Н., Шимон О.

Препринт містить аналітичні матеріали щодо самооцінювання цифрової компетентності вчителів, а також результати всеукраїнського опитування вчителів у 2023-2024 рр., що висвітлюють їхнє ставлення до використання цифрових засобів для навчання. Подано огляд міжнародних рамкових документів, що стосуються цифрової компетентності. Висвітлено бачення компетентності вчителів у використанні штучного інтелекту (ШІ) та надано приклад самооцінювання вчителів щодо використання ШІ, віртуальної та доповненої реальності при здійсненні STE(A)M проєктів. Окреслено пропозиції щодо цифровізації освіти та розвитку цифрової компетентності вчителів, підвищення їхнього професійного рівня. Описано теоретичні підходи та практичні напрацювання щодо використання ІКТ у професійній освіті та у підвищенні кваліфікації вчителів.

Для вчителів, науковців, управлінців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, широкої педагогічної громадськості.

Овчарук О., Сороко Н., Шимон О. Самооцінювання цифрової компетентності вчителів: результати всеукраїнського опитування в умовах воєнного часу. Аналітичні матеріали: препринт / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2024. 94 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743738/>

Стан і перспективи розроблення цифрових інструментів формування вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології

Биков В. Ю., Спирін О. М., Пінчук О. І., Лупаренко Л. А., Кондратова Л. Г., Яцишин А. В.

У виданні подано аналітичні матеріали щодо стану і перспектив розроблення цифрових інструментів формування вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології.

Адресовано науковим, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, аспірантам, докторантам, бібліотечним працівникам та широкому колу читачів, яких цікавить питання цифрової трансформації науки й освіти.

Биков В. Ю., Спирін О. М., Пінчук О. І., Лупаренко Л. А., Кондратова Л. Г., Яцишин А. В. Стан і перспективи розроблення цифрових інструментів формування вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і

психології: препринт (аналітичні матеріали) / за заг. ред. В. Ю. Бикова, Л. Г. Кондратової. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2024. 68 с. <http://eprints.zu.edu.ua/42453/>

Використання засобів і сервісів штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів

Барладим В. М., Бруяка А. В., Бугаєнко М. А., Гриб'юк О. О., Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Осадчий В. В., Семеріков С. О., Тукало С. М., Шишкіна М. П., Яцишин А. В.

У виданні з'ясовано місце штучного інтелекту в професійному розвитку педагогічних кадрів; з'ясовано роль інструментів зі штучним інтелектом у підготовці педагогічних кадрів; описано навчання розроблення WebAR з інтегрованим машинним навчанням; надано рекомендації щодо використання Microsoft Copilot Chat у підготовці педагогічних кадрів; представлено досвід впровадження штучного інтелекту в процес викладання дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології навчання, управління та підтримки науково-освітніх досліджень»; охарактеризовано етичні аспекти використання штучного інтелекту в освіті.

Аналітичні матеріали можуть бути використані у процесі професійного розвитку педагогічних кадрів вчителями, викладачами, аспірантами, докторантами та науковцями, які цікавляться дослідженнями щодо впровадження засобів і сервісів штучного інтелекту в освіті.

Барладим В. М., Бруяка А. В., Бугаєнко М. А., Гриб'юк О. О., Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Осадчий В. В., Семеріков С. О., Тукало С. М., Шишкіна М. П., Яцишин А. В. Використання засобів і сервісів штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів: препринт (аналітичні матеріали) / за ред. М. П. Шишкіної. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2024. 90 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744000/>

Інститут обдарованої дитини НАПН України

Відновлення освіти на постконфліктних територіях: зарубіжний досвід та ініціативи України

Бурлаєнко Т. І., Дубініна О. В., Ковальова О. А., Кочарян А. Б.

Аналітичні матеріали присвячено дослідженню викликів і стратегій відновлення освіти в регіонах, що пережили воєнні конфлікти. Розглянуто ключові аспекти впливу конфліктів на освітні системи, роль урядів та міжнародних організацій у процесах відновлення,

Матеріали можуть бути корисними освітянам, політикам, управлінцям, дослідникам та іншим спільнотам, які сприяють формуванню ефективних і сталіших освітніх ініціатив у постконфліктних умовах.

Бурлаєнко Т. І., Дубініна О. В., Ковальова О. А., Кочарян А. Б. Відновлення освіти на постконфліктних територіях: зарубіжний досвід та ініціативи України: аналітичні матеріали. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН

ЗБІРНИКИ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України**

**Цифровий супровід професійної підготовки майбутніх викладачів у
воєнний та повоєнний час**

**Петренко Л. М., Кучерявий О. Г., Лавріненко О. А., Тринус О. В.,
Козубцов І. М.**

У збірнику висвітлено актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти у воєнний та повоєнний час у вітчизняному інформаційно-освітньому просторі. Окреслено інноваційні шляхи подальшого розвитку цифровізації освітнього процесу в закладах вищої освіти, його оптимізації із застосуванням моделей змішаного навчання; вдосконалення цифрової компетентності науково-педагогічного персоналу в післявоєнний час як детермінанти професійного успіху; адаптації до сучасних викликів; використання методології, теорії та історії педагогічної майстерності; підготовки до дослідницької діяльності.

Упровадження збірника сприяє забезпеченню стійкості освітньої системи під час війни та в післявоєнний період.

Збірник адресується широкому колу освітян: викладачам закладів вищої і фахової передвищої освіти, здобувачам наукового ступеня доктора філософії та докторантам, науковцям і усім особам, чия діяльність пов'язана із професійною підготовкою педагогічних кадрів.

*Петренко Л. М., Кучерявий О. Г., Лавріненко О. А., Тринус О. В.,
Козубцов, І. М. Цифровий супровід професійної підготовки майбутніх
викладачів у воєнний та повоєнний час : зб. наук. праць. Київ: Вид-во ТОВ «Юрка
Любченка», 2024, 149 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742926/>*

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

**Українська сім'я в міжкультурних та трансдисциплінарних вимірах
сучасності**

**За наук. ред. Г. М. Бевз, Л. Г. Бобрової, Г. Б. Бондаренко,
В. І. Юрченко**

У збірнику представлено тези наукових праць, присвячених вивченню української сім'ї в трансдисциплінарних та міжкультурних вимірах. Збірник охоплює широкий спектр питань щодо функціонування української сім'ї в умовах російської воєнної агресії, її здатності до опору та відновлення. Проаналізовано культурно-антропологічні аспекти сучасного родинного життя, презентуються різні форми та методи надання соціально-психологічної

допомоги сім'ям, зокрема родинам військовослужбовців.

Для науковців, викладачів, студентів, практичних психологів, працівників соціальних служб, медичних працівників, етнографів і фольклористів, громадських діячів, а також широкого кола осіб, зацікавлених тематикою розвитку та підтримки української сім'ї.

Українська сім'я в міжкультурних та трансдисциплінарних вимірах сучасності : зб. наук. праць наук.-практ. конф. (10-11 квіт. 2024 р.) / за наук. ред. Г. М. Бевз, Л. Г. Бобрової, Г. Б. Бондаренко, В. І. Юрченко. Ін-т соц. та політ. психології НАПН України, Ін-т мистецтвознав., фольклорист. та етнол. імені М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2024. 88 с. http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_30

Відновлення країни й згуртованість суспільства: виклики, проблеми, перспективи

Упорядник В. М. Духневич

У збірнику розглянуто питання єднання та гуртування суспільства перед викликами, що постають в умовах сучасних загроз безпеці державності та існуванню українського суспільства. Видання підготовлено за підсумками Всеукраїнської науково-практичної конференції «Відновлення країни й згуртованість суспільства: виклики, проблеми, перспективи», що відбулася 10-11 жовтня 2024 р.

Адресується фахівцям соціогуманітарних галузей, теоретикам та практикам, психологам, соціологам, працівникам системи освіти, посадовим особам громадських і державних інституцій, які займаються проблемами єдності, солідарності, порозуміння, формування команд, орієнтованих на досягнення спільного результату.

Відновлення країни й згуртованість суспільства: виклики, проблеми, перспективи : матер. всеукр. наук.-практ. конференції 10-11 жовтня 2024 р. / упорядник В. М. Духневич. К. : ІСПП НАПН України, 2024. 150 с. https://psylpr.at.ua/Materials/2024/2024-kruglij_stil.pdf

Простір арттерапії: єднання у творчій співдії

Редакторська група: О. Вознесенська, В. Волошина, М. Перун, Л. Подкоритова

У збірнику представлено тези доповідей і концепції творчих лабораторій XXI Міжнародної науково-практичної конференції «Простір арттерапії: єднання у творчій співдії» (м. Львів, 15-17 березня 2024 р.). Перша частина присвячена осмисленню досвіду відновлення психічної цілісності особистості через єднання з іншими у творчій співдії. Друга представляє досвід арттерапевтичної практики у галузі роботи з психічною травмою.

Для арттерапевтів, психологів, педагогів, психіатрів, мистецтвознавців, всіх, хто цікавиться вітчизняним і світовим досвідом арттерапії.

Простір арттерапії: єднання у творчій співдії : матеріали XXI Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Львів,

15-17 березня 2024 р.) / за наук. ред. О. Вознесенської, В. Волошиної, М. Перун, Л. Подкоритової. Київ, 2024. 138 с. <https://ispp.org.ua/2024/03/14/materiali-xxi-mizhnarodnoii-mizhdisciplinarnoi-naukovo-praktichnoi-konferenciii-prostir-artterapii-yednannya-u-tvorchij-spivdiii-15-03-2024-17-03-2024/>

Проблеми розвитку ідентичності особистості в освітньому просторі

Соснюк О. П. (гол. ред.), Остапенко І. В. (співгол. ред.), Васютинський В. О., Жадан І. В., Клименко І. В., Коваленко А. Б., Яткевич Т. Є.

У матеріалах круглого столу висвітлюються актуальні проблеми розвитку ідентичності особистості в освітньому просторі. Представлено проблеми становлення та розвитку різних видів ідентичності особистості; ідентичність в освітньому просторі; трансформація ідентичності в умовах інтенсифікації міграційних процесів; актуальні тенденції прояву регіональної ідентичності в умовах військових дій; розвиток ідентичності особистості.

Для науковців, освітян, управлінців, усіх, хто забезпечує функціонування і розвиток освіти, здійснює її психологічний науково-методичний супровід.

Проблеми розвитку ідентичності особистості в освітньому просторі: Матеріали III круглого столу 15 жовтня 2024 р. : збірник матеріалів. / За ред. О. П. Соснюка, І. В. Остапенко. Київ: Міленіум, ВЦ «Просвіта», 2024. 123 с. <http://doi.org/10.33120/PDIIESPR-24>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743766>

Дослідження соціально-психологічного стану населення України в умовах війни: виклики для фахової спільноти

За наук. ред. М. М. Слюсаревського, С. Л. Чуніхіної

У збірнику матеріалів круглого столу «Дослідження соціально-психологічного стану населення України в умовах війни: виклики для фахової спільноти», який відбувся в м. Києві 20 червня 2024 р. висвітлено проблеми, що постають перед дослідниками станів населення в умовах війни. Представлено нові методичні підходи і рішення для соціальних досліджень, а також актуальні результати таких досліджень.

Адресується дослідникам у галузі суспільних і поведінкових наук, студентам й аспірантам закладів вищої освіти та всім зацікавленим особам.

Дослідження соціально-психологічного стану населення України в умовах війни: виклики для фахової спільноти : матеріали круглого столу (м. Київ, 20 червня 2024 р.) / за наук. ред. М. М. Слюсаревського, С. Л. Чуніхіної. Інститут соціології НАН України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Київ: Талком, 2024. 45 с. <https://ispp.org.ua/2024/09/23/vyjshov-zbirnyk-materialiv-kruglogo-stolu-doslidzhennya-soczialno-psyhologichnogo-stanu-naselennya-ukrainy-v-umovah-vijny-vyklyky-dlya-fahovoi-spilnoty/>

Психологічні та правові питання консолідації суспільства в умовах загроз національній безпеці

Упорядник В. М. Духневич

Видання підготовлено за підсумками проведення фахової дискусії «Психологічні та правові питання консолідації суспільства в умовах загроз національній безпеці», що відбулася 6 червня 2024 р. Розглянуто питання єднання та гуртування суспільства перед викликами, що постають в умовах сучасних загроз безпеці державності та існуванню українського суспільства.

Адресується фахівцям соціогуманітарних галузей, теоретикам і практикам, психологам, соціологам, працівникам системи освіти, посадовим особам громадських та державних інституцій, які займаються проблемами єдності, солідарності, порозуміння, формування команд, орієнтованих на досягнення спільного результату.

Психологічні та правові питання консолідації суспільства в умовах загроз національній безпеці : матеріали фахової дискусії 6 червня 2024 р. / Упорядник В. М. Духневич. Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2024. 56 с. <https://psy-lpr.at.ua/Materials/2024/2024-fd.pdf>

Виміри особистісних трансформацій в умовах війни і повоєнного відновлення

Титаренко Т. М. (голов. ред.), Андрєєва Я. Ф., Дворник М. С., Щотка О. П., Чуйко Г. В.

У збірнику тез окреслено аспекти актуальних питань розвитку та функціонування особистості в умовах війни та повоєнного відновлення (стратегії і тактики самозбереження особистості; прояви її резильєнтності до кризових умов життя; духовно-психологічні стратегії забезпечення благополуччя та життєстійкості особистості; її самореалізація в ситуації нестабільності; цифровий добробут українців, їх ментальне здоров'я, психогігієна та здоровий спосіб життя в умовах війни; молитва як духовна практика, що підтримує ментальне здоров'я людини; трансформація особистості в ситуації війни та вплив електронної мережі та цей процес і на ідентифікацію людини; трансформації переживання страху смерті через виклики війни тощо).

Збірник тез адресовано здобувачам вищої освіти, аспірантам, докторантам, викладачам і науковцям, психологам-практикам, соціальним працівникам, діячам громадських організацій та всім зацікавленим проблемами психології особистості.

Виміри особистісних трансформацій в умовах війни і повоєнного відновлення : матеріали VII Всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Чернівці, 11 жовтня 2024 року) / Т. М. Титаренко (голов. ред.) та ін. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. 100 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743890/>

ВИРОБНИЧО-ПРАКТИЧНА ПРОДУКЦІЯ

ПОСІБНИКИ

Методичні посібники

Інститут педагогіки НАПН України

Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі

Топузов О. М., Алексєєва С. В., Малихін О. В., Арістова Н. О.

Методичний посібник розкриває зміст і суть індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в базовій школі. У посібнику висвітлюється стан реалізації стратегічних пріоритетів реформування загальної середньої освіти, описано сучасне навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в базовій школі, схарактеризовано систему індивідуалізації навчання, обґрунтовано дидактичні засади індивідуалізації навчання в базовій середній школі в умовах змішаної форми організації освітнього процесу. Особливу увагу приділено практичній складовій, що містить методичний кейс індивідуалізації навчання у базовій середній школі в умовах змішаної форми організації освітнього процесу. Зокрема розроблено дорожню карту організації освітнього процесу у базовій середній школі на засадах індивідуального підходу в умовах змішаного навчання й оцінювання результатів навчання учнів базової середньої школи на засадах індивідуального підходу.

Методичний посібник буде корисним керівникам і вчителям закладів загальної середньої освіти, науковим і науково-педагогічним працівникам у сфері загальної середньої, післядипломної освіти та освіти дорослих, аспірантам, докторантам, державним службовцям системи управління освітою.

Топузов О. М., Алексєєва С. В., Малихін О. В., Арістова Н. О. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі : методичний посібник. [Електронне видання] Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 113 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741094/>; <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/Indyvidualizatsiia-navchannia-v-umovakh-zmishanoi-formy-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-u-bazoviy-shkoli-metodychnyy-posibnyk-2.pdf>

Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі

Шелестова Л. В., Барановська О. В.

У методичному посібнику висвітлено актуальні питання індивідуалізації навчання в початковій школі. Приділено увагу питанням організації навчального процесу в початковій школі за умов змішаного навчання й упровадження цієї форми навчання в педагогічну практику. Посібник містить матеріали щодо

педагогічного діагностування індивідуальних особливостей молодших школярів.

Посібник може бути корисним вчителям початкової школи, методистам, науковцям, викладачам закладів вищої освіти, викладачам і слухачам закладів післядипломної педагогічної освіти, а також усім, хто цікавиться питаннями індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в початковій школі.

Шелестова Л. В., Барановська О. В. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі: методичний посібник / за наук. ред. д-ра пед. н., проф. О. В. Малихіна. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 225 с. <https://undip.org.ua/library/indyvidualizatsiia-navchannia-v-umovakh-zmishanoi-formy-orhanizatsii-osvitnoho-protseesu-u-pochatkoviy-shkoli-metodychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742079/>

Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі

Топузов О. М., Малихін О. В., Алексєєва С. В., Арістова Н. О.

У посібнику розкрито проблему індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в профільній старшій школі, висвітлено теоретичні засади організації освітнього процесу в профільній старшій школі в умовах змішаного навчання, обґрунтовано структурно-функціональну модель освітнього процесу в профільній старшій школі на засадах індивідуалізації в умовах змішаного навчання, конкретизовано індивідуалізацію навчання як засіб компенсації освітніх втрат у профільній старшій школі, досліджено стратегічні орієнтири та успішні практики компенсації освітніх втрат, аргументовано індивідуалізацію навчання як дидактичний механізм подолання освітніх втрат у профільній старшій школі. Особливу увагу приділено практичній складовій побудови індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної старшої школи в умовах змішаного навчання та запропоновано її технологію.

Методичний посібник буде корисним керівникам і вчителям закладів загальної середньої освіти, науковим і науково-педагогічним працівникам у сфері загальної середньої, післядипломної освіти та освіти дорослих, аспірантам, докторантам, державним службовцям системи управління освітою.

Топузов О. М., Малихін О. В., Алексєєва С. В., Арістова Н. О. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі: методичний посібник. [Електронне видання] Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 99 с. <https://undip.org.ua/library/indyvidualizatsiia-navchannia-v-umovakh-zmishanoi-formy-orhanizatsii-osvitnoho-protseesu-u-profilniy-starshiy-shkoli-metodychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741093/>.

Методика навчання довкілля в 5-6 класах

Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Ільченко О. Г., Олійник І. М., Ляшенко А. Х., Голота О. В., Педенко В. П., Ігнатова А. Г.

У методичному посібнику розкрито формування цілісності знань про природу, в основі якої лежать загальні закономірності науки, через які розкриваються зв'язки між елементами змісту освіти (знаннями, методами пізнання, способами діяльності учнів), формується НКС та її особистісно значима складова – життєствердний національний образ світу. Наведено завдання курсу: розвиток в учнів пізнавального інтересу до вивчення предметів природничого циклу; формування ключових компетентностей: соціальних, полікультурних, інформаційних, комунікативних, саморозвитку та самоосвіти; розвиток загальнонавчальних і спеціальних умінь, способів діяльності щодо вивчення природи (загальнопредметні компетенції); формування емоційно-ціннісного ставлення учнів до навколишнього середовища на основі знань про природу.

Методичний посібник буде корисним учителям, укладачам програм, авторам підручників, викладачам педагогічних університетів, батькам – колегам педагогів домашніх шкіл.

Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Ільченко О. Г., Олійник І. М., Ляшенко А. Х., Голота О. В., Педенко В. П., Ігнатова А. Г. Методика навчання довкілля в 5-6 класах : методичний посібник [Електронне видання] Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 229 с. <https://undip.org.ua/library/metodyka-navchannia-dovkillia-v-5-6-klasakh-metodychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741903/>

Новогрецька мова в шкільній освіті України

Чернухін Є.

У посібнику розглянуто загальні питання викладання грецької мови на теренах України від найдавніших часів до сьогодення. У контексті сучасних культурологічних і освітніх трендів, спрямованих на формування багатомовної і полікультурної особистості, здатної до швидкої адаптації до мінливого мовного й культурного оточення, грецька мова розглядається як один із апробованих часом чинників гуманізації освіти та інструмент залучення учнів до свідомого сприйняття європейських і загальнолюдських цінностей.

Праця орієнтована на працівників системи шкільної та вищої освіти України, які дотичні до навчання грецької мови в усіх її історичних варіантах, учнів старших класів закладів загальної середньої освіти і студентів закладів вищої освіти, а також усіх тих, хто вважає грецьку мову (або одну із її говірок) історично рідною і дбає про її збереження в сучасному світі.

Чернухін Є. Новогрецька мова в шкільній освіті України : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 121 с. <https://undip.org.ua/library/novohretska-mova-v-shkilniy-osviti-ukrainy/>

Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5-6 класах

Пометун О. І., Гупан Н. М., Ремех Т. О., Сєрова Г. В.

Посібник присвячений теоретичним і практичним проблемам застосування методики інтегрованого навчання історії та громадянської освіти в базовій ланці Нової української школі. В ньому викладено теоретичні засади, що характеризують інтегрований підхід у шкільній суспільствознавчій освіті, подано поняттєво-термінологічний апарат з проблеми, описано підходи до розвитку знань, умінь, компетентностей учнів в умовах інтегрованого навчання, структуру та методику уроків, на яких вони мають формуватись.

Посібник стане в пригоді педагогічним працівникам різних профілів: учителям, викладачам кафедр методики навчання суспільствознавчих дисциплін педагогічних інститутів та університетів, кафедр методики навчання історії та громадянської освіти інститутів післядипломної педагогічної освіти, учителям, студентам та аспірантам.

Пометун О. І., Гупан Н. М., Ремех Т. О., Сєрова Г. В. Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5-6 класах : методичний посібник / за заг. ред. О. І. Пометун. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 134 с. <https://undip.org.ua/library/osnovy-intehrovanoho-navchannia-uchniv-hromadianskoi-osvity-ta-istorii-v-5-6-klasakh-methodychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740707/>

Прикладна спрямованість навчання інформатики в гімназії

Твердохліб І. А., Завадський І. О., Коршунова О. В., Семко Л. П.

У методичному посібнику розглянуто загальні педагогічні підходи до реалізації прикладної спрямованості навчання інформатики в гімназії, зокрема виокремлено дидактичні засади організації практико-орієнтованого навчання, з'ясовано місце і роль прикладних завдань в шкільному курсі інформатики і важливість їх розв'язування для формування ключових та інформатичних компетентностей учнів. Наведено добірку завдань прикладного спрямування відповідно до змістових доменів шкільного курсу інформатики в гімназії та методичні рекомендації розв'язування практико-орієнтованих завдань.

Для вчителів закладів загальної середньої освіти, методистів, викладачів і студентів педагогічних закладів вищої освіти, співробітників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Твердохліб І. А., Завадський І. О., Коршунова О. В., Семко Л. П. Прикладна спрямованість навчання інформатики в гімназії : методичний посібник. [Електронне видання] Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 112 с. <https://undip.org.ua/library/prykladna-spriamovanist-navchannia-informatyky-v-himnazii-methodychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741806/>

Прикладна спрямованість навчання математики в гімназії

Бурда М. І., Васильєва Д. В., Волошена В. В., Вашуленко О. П., Тарасенкова Н. А.

Посібник присвячено проблемі реалізації прикладної спрямованості навчання математики в гімназії. Розглянуто: пріоритети розвитку шкільної математичної освіти відповідно до концепції Нової української школи, психолого-дидактичні та методичні засади реалізації прикладної спрямованості навчання, особливості методики практико-орієнтованого навчання, вимоги до результатів навчання математики та їх реалізація. Наведено сучасні форми, методи і засоби навчання алгебри та геометрії із урахуванням умов воєнного і повоєнного стану, а також методичні рекомендації щодо організації дистанційного та змішаного навчання.

Рекомендовано вчителям закладів загальної середньої освіти, методистам, науковцям, а також викладачам дисциплін циклу професійної методичної підготовки майбутніх учителів математики в класичних та педагогічних університетах.

Бурда М. І., Васильєва Д. В., Волошена В. В., Вашуленко О. П., Тарасенкова Н. А. Прикладна спрямованість навчання математики в гімназії : методичний посібник [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 161 с. <https://undip.org.ua/library/prykladna-spriamovanist-navchannia-matematyky-v-himnazii/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741289/>

Формування читацької грамотності учнів 5-6 класів на уроках української літератури

Яценко Т. О., Слижук О. А.

У методичному посібнику подано трактування читацької грамотності у форматі європейського освітнього простору, охарактеризовано стратегії читання у системі шкільної літературної освіти, визначено психолого-педагогічні основи формування читацької грамотності учнів-підлітків у процесі вивчення літератури, означено сутнісні характеристики системи вмій кваліфікованого читача в контексті вимог PISA, розкрито специфіку формування читацької грамотності учнів 5-6 класів на уроках української літератури.

Видання адресовано вчителям-словесникам закладів загальної середньої освіти, методистам, студентам-філологам закладів вищої педагогічної освіти.

Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5-6 класів на уроках української літератури : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с. <https://undip.org.ua/library/formuvannia-chytatskoi-hramotnosti-uchniv-5-6-klasiv-na-urokakh-ukrainskoi-literatury-metodychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740369/>

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

Засоби профілактики девіацій розвитку особистості у період післявоєнного відновлення країни

Максимова Н. Ю., Грись А. М., Павлюк М. М., Манілов І. Ф., Рябовол Т. А., Максим О. В., Старков Д. Ю.

У методичному посібнику висвітлено зміст психологічних чинників виникнення девіацій в розвитку особистості внаслідок постійного стресу, що зумовлений воєнним станом. Визначено шляхи попередження відхилень в особистісному розвитку у період післявоєнного відновлення країни. Наведено цілісну програму надання психологічної допомоги дітям і дорослим в умовах війни, що передбачає застосування певного алгоритму роботи психолога та заходи із попередження виникнення девіацій в розвитку особистості.

Упровадження посібника сприятиме ранній профілактиці соціальної дезадаптації та девіантної поведінки підростаючої особистості.

Для фахівців соціальних служб, служб у справах дітей, ювенальної превенції, закладів соціальної реабілітації для дітей, установ пенітенціарної служби України, психологів і соціальних педагогів закладів освіти.

Максимова Н. Ю., Грись А. М., Павлюк М. М., Манілов І. Ф., Рябовол Т. А., Максим О. В., Старков Д. Ю. Засоби профілактики девіацій розвитку особистості у період післявоєнного відновлення країни : методичний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 113 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742776>

Інститут проблем виховання НАПН України

Організаційно-педагогічні умови залучення батьків до використання дидактичних можливостей цифрового середовища в освіті дітей раннього та дошкільного віку

Васильєва С. О., Левінець Н. В., Луценко В. О., Цветкова Г. Г., Довбня С. О.

У методичному посібнику розкрито науково-методичні засади розвитку дітей у цифровому освітньому середовищі закладів дошкільної освіти та в родинних вихованців, організаційно-педагогічні умови залучення батьків до використання дидактичних можливостей цифрового середовища в дошкільній освіті дітей раннього і дошкільного віку. Визначено прийоми пізнання віртуального та реального світів та способи їх застосування, способи використання цифрового освітнього контенту. Наведено технологію методичного супроводу діяльності педагогів і батьків дітей раннього та дошкільного віку у цифровому освітньому середовищі, цілісну систему критеріїв і показників комплексної оцінки цифрового освітнього контенту педагогами та батьками з метою здійснення вибору змісту та його використання для розвитку дітей раннього віку у цифровому освітньому середовищі закладу дошкільної освіти та родині.

Упровадження методичного посібника сприяє забезпеченню методичного супроводу діяльності педагогів та батьків дітей раннього та дошкільного віку у цифровому освітньому середовищі.

Методичний посібник рекомендовано вихователям, методистам, завідувачам дошкільних закладів освіти, слухачам закладів післядипломної педагогічної освіти, викладачам закладів вищої освіти, аспірантам, студентам спеціальності «Дошкільна освіта».

Васильєва С. О., Левінець Н. В., Луценко В. О., Цветкова Г. Г., Довбня С. О. Організаційно-педагогічні умови залучення батьків до використання дидактичних можливостей цифрового середовища в освіті дітей раннього та дошкільного віку: методичний посібник / за наук. ред. С. А. Васильєвої. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 88 с. https://ipv.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/Methodposibnyk_red._S.A._Vasylieva_.pdf

Формування цифрових компетенцій у дитячих громадських об'єднаннях: практичний інструментарій

Окушко Т. К., Харченко Н. В., Федоренко С. В., Пащенко О. В., Шпиг Н. О., Кирєєва А. П.

У методичному посібнику визначено методичні засади формування цифрових компетентностей у дитячих громадських об'єднаннях, окреслено особливості комунікаційного простору для їх розвитку важливі цифрові навички й уміння для формування цифрових компетентностей. Презентовано зарубіжний досвід з проблеми формування цифрових компетентностей дітей та молоді.

Упровадження методичного посібника сприяє забезпеченню новітнього змісту, методів, прийомів виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі; формуванню цифрових компетенцій як ключових навичок особистості 21 століття; розробленню методичного інструментарію для підвищення кваліфікації педагогів, виховників і керівників дитячих громадських об'єднань та організацій.

Для координаторів і лідерів дитячих громадських організацій та об'єднань, науковців, студентів закладів вищої педагогічної освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої та позашкільної освіти, молодіжних працівників, вихователів закладів відпочинку та оздоровлення.

Окушко Т. К., Харченко Н. В., Федоренко С. В., Пащенко О. В., Шпиг Н. О., Кирєєва А. П. Формування цифрових компетенцій у дитячих громадських об'єднаннях: практичний інструментарій : методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 212 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743745/>

Виховні засади утвердження української національної ідентичності

Журба К. О., Бех І. Д., Канішевська Л. В., Корнієнко А. В., Малиношевський Р. В., Рейпольська О. Д.

Методичний посібник присвячено прикладному аспекту виховних засад утвердження української національної ідентичності, зокрема наведено виховну технологію утвердження української національної ідентичності, обґрунтовано

педагогічні умови виховання національної ідентичності в сучасних умовах, схарактеризовано критерії, показники та рівні вихованості національної ідентичності у дітей різних вікових груп. Представлено інноваційний методичний інструментарій виховання української національної ідентичності в закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти.

Упровадження методичного посібника сприяє вдосконаленню методики формування української національної ідентичності вихованців закладів дошкільної освіти; учнів закладів загальної середньої освіти, закладів позашкільної освіти; підвищенню рівня готовності педагогів до формування у вихованців української національної ідентичності.

Для науковців, викладачів, студентів закладів вищої педагогічної освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та вихователів закладів дошкільної освіти.

Журба К. О., Бех І. Д., Канишевська Л. В., Корнієнко А. В., Малиношевський Р. В., Рейпольська О. Д. Виховні засади утвердження української національної ідентичності : методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 124 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744287/>

Інститут обдарованої дитини НАПН України

Теоретико-методичні засади діагностики чинників розвитку обдарованої особистості

Бельська Н. А., Ковальчук Ю. М., Мельник М. Ю.

У методичному посібнику висвітлено теоретичні та методичні засади діагностики чинників розвитку обдарованості. Представлено принципи ідентифікації обдарованості та діагностики чинників її розвитку. Описано ідентифікацію гіфтологічної тенденції розвитку обдарованих дітей і підлітків у закладах загальної середньої освіти в контексті взаємодії суспільних еліт, а також різних типів суспільного устрою. Представлено особливості ідентифікації обдарованості та діагностики чинників її розвитку в освітньому процесі, а також зміст і структуру чинників розвитку обдарованої особистості залежно від виду обдарованості.

Методичний посібник адресовано практичним психологам, педагогам, співробітникам закладів освіти, які працюють з обдарованими дітьми та молоддю, а також ученим, аспірантам, студентам, викладачам психолого-педагогічних дисциплін.

Бельська Н. А., Ковальчук Ю. М., Мельник М. Ю. Теоретико-методичні засади діагностики чинників розвитку обдарованої особистості : методичний посібник / уклад. М. Ю. Мельник. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 225 с.

Науково-методичні засади реалізації змісту середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування

Волощук І. С., Калмикова Л. О., Мелешко В. В., Мирончук Н. М., Тадеєв П. О., Тадеєва М. І., Шуленок О. С.

У посібнику розкрито структуру і зміст технічних, організаційних, операційних, практичних та комунікативних здібностей та умінь, а також запропоновано методи розвитку та формування зазначених здібностей та умінь в освітньому процесі наукових ліцеїв. Значна увага приділяється новітнім трактуванням суті інтелекту та методичним підходам до його розвитку як необхідної умови реалізації змісту середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Для керівників і педагогічних працівників наукових ліцеїв, науковців та всіх, хто опікується розбудовою спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Волощук І. С., Калмикова Л. О., Мелешко В. В., Мирончук Н. М., Тадеєв П. О., Тадеєва М. І., Шуленок О. С. Науково-методичні засади реалізації змісту середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування : методичний посібник. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 354 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744678/>

Методичні засади реалізації особистісного потенціалу обдарованих учнів наукових ліцеїв

Андросович К. А., Міленіна М. М., Ткаченко Л. І.

У методичному посібнику представлено методичні засади реалізації особистісного потенціалу обдарованих учнів наукових ліцеїв. Висвітлено особливості розвитку лідерського потенціалу обдарованої особистості як ключовий напрям реалізації особистісного потенціалу обдарованих учнів наукових ліцеїв. Розглянуто аспекти формування культури ментального здоров'я обдарованої особистості. Запропоновано та описано методи групової роботи, індивідуальні інструменти і техніки роботи з учнями для стабілізації психоемоційного стану та профілактики розладів невротичного та психотичного спектрів.

Методичний посібник адресовано практичним психологам, педагогічним працівникам закладів освіти, які приділяють увагу розвитку обдарованої учнівської молоді, а також науковим працівникам, аспірантам.

Андросович К. А., Міленіна М. М., Ткаченко Л. І. Методичні засади реалізації особистісного потенціалу обдарованих учнів наукових ліцеїв : методичний посібник. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 140 с. https://iod.gov.ua/content/docs/documentspdf/214/metodichni-zasadi-realizaciyi-osobistisnogo-potencialu-obdarovanih-uchniv-naukovih-liceyiv_.pdf?1

Моделі наукової освіти для забезпечення відновлення та модернізації України

Ковальова О. А., Кочарян А. Б., Дубініна О. В., Бурлаєнко Т. І., Демченко О. П.

У методичному посібнику проаналізовано перспективні освітні моделі розвитку наукової освіти у школах та позашкільних закладах України в умовах відновлення та модернізації країни. Розглянуто теоретичні основи моделювання в освіті, сучасні виклики освіти та критерії відбору перспективних моделей для впровадження; 5Е дослідницького навчання, громадянської науки, науково-технічного менталітету, залучення юних дослідників до публікаційної діяльності, навчання на основі феномену, філософського діалогу, дизайн-мислення та менторства. Матеріали, представлені у додатках, містять ситуаційні вправи та міжгалузеву STEAM-орієнтовану навчальну програму, що можуть бути використані для практичного застосування освітніх моделей.

Видання стане корисним освітянам, науковцям, управлінцям у сфері освіти, допоможе в розробленні стратегій модернізації освітнього процесу.

Ковальова О. А., Кочарян А. Б., Дубініна О. В., Бурлаєнко Т. І., Демченко О. П. Моделі наукової освіти для забезпечення відновлення та модернізації України : методичний посібник / за заг. ред. О. А. Ковальнової. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 176 с. https://iod.gov.ua/content/docs/documentsdoc/88/modeli-naukovoyi-osviti-dlya-zabezpechennya-vidnovlennya-ta-modernizaciyi-ukrayini_.doc

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи

Психолого-педагогічне вивчення розвитку дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсному центрі та в закладі освіти (методичні питання)

Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Каменщук Т. Д., Обухівська А. Г., Якимчук Г. В.

У методичному посібнику розглядається питання психолого-педагогічної діагностики розвитку дітей з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах функціонування і взаємодії різних форм їх навчання. Показано відмінності між психолого-педагогічним і медичним діагнозами та неприйнятність останнього у комплектуванні контингенту закладів спеціальної освіти. Розглянуто методичні питання змісту та організації процесу психолого-педагогічної діагностики інтелектуального, мовленнєвого, емоційно-вольового та особистісного розвитку дітей з ООП. Окрему увагу приділено методичним питанням побудови діагностичного висновку як документу, на основі якого здійснюється психолого-педагогічний супровід дитини в залежності від обраної форми навчання і властивих їй методологічних та методичних засад освітнього процесу.

Висвітлені у посібнику питання можуть становити інтерес насамперед для фахівців ІРЦ, методистів, практичних психологів і педагогів, які працюють в

системі інклюзивної та спеціальної освіти, студентів відповідної спеціалізації, батьків.

Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Каменецук Т. Д., Обухівська А. Г., Якимчук Г. В. Психолого-педагогічне вивчення розвитку дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсному центрі та в закладі освіти (методичні питання) : методичний посібник / за ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ: Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, 2024. 86 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743726>

Практичні посібники

Інститут педагогіки НАПН України

Дидактичні матеріали з інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля» для учнів 5-6 класів

Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Ільченко О. Г., Олійник І. М., Ляшенко А. Х., Голота О. В., Педенко В. П., Ігнатова А. Г.

У практичному посібнику втілено шляхи ефективного формування цілісних природничих знань учнів, серед яких головними є вміння: пояснювати явища й об'єкти навколишнього світу на основі загальних закономірностей науки; досліджувати продуктивність своєї навчальної діяльності; систематизувати знання про природу, моделювати наукову картину світу та її особистісно значиму складову – життєствердний національний образ світу. У посібнику надано уроки в довіллі, практичні роботи, домашні спостереження, роботу над проектами, що сприятиме вдосконаленню вмінь кожного учня.

Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Ільченко О. Г., Олійник І. М., Ляшенко А. Х., Голота О. В., Педенко В. П., Ігнатова А. Г. Дидактичні матеріали з інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля» для учнів 5-6 класів: практичний посібник [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 116 с. <https://undip.org.ua/library/dydaktychni-materialy-z-intehrovanoho-pryrodovnavchoho-kursu-dovkillia-dlia-uchniv-5-6-klasiv-praktychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741761/>

Методи, засоби і процедури внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладі загальної середньої освіти

Ващенко Л. С., Головка С. Г., Гривко А. В., Жук Ю. О., Лукіна Т. О., Науменко С. О., Радкевич О. П.

У практичному посібнику розкрито прикладні питання організації внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладі загальної середньої освіти. На підставі аналізу світового досвіду та результатів спеціально організованих експериментальних досліджень наведено методи, засоби і процедури, які мають допомогти колективу ЗЗСО створити систему шкільного самооцінювання у своєму закладі.

Робота спрямована на підвищення якості підготовки працівників закладів загальної середньої освіти та установ управління освітою в галузі педагогічного оцінювання, тестування та моніторингу якості освіти.

Може використовуватися в освітньому процесі за різними кваліфікаційними рівнями у галузі освітніх вимірювань, в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, у процесі організації педагогічних вимірювань у закладах загальної середньої освіти.

Ващенко Л. С., Головка С. Г., Гривко А. В., Жук Ю. О., Лукіна Т. О., Науменко С. О., Радкевич О. П. Методи, засоби і процедури внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладі загальної середньої освіти : практичний посібник. [Електронне видання] / за наук. ред. Ю. О. Жука. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 167 с. <https://undip.org.ua/library/metody-zasoby-i-protsedury-vnutrishnoho-kontroliu-ta-otsiniuvannia-iaкости-osvity-v-zakladi-zahalnoi-serednoi-osvity-praktychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742822/>

Механізми реалізації державно-громадського управління закладами освіти в умовах самоврядування

Калініна Л. М., Калініна Г. М., Лісова Н. І., Мосякова І. Ю., Нідзієва В. А.

У практичному посібнику висвітлено сутність і специфіку державно-громадського управління закладами освіти на засадах партнерської взаємодії у бінарній системі з механізмами управління.

Посібник може бути використаний у практичній діяльності керівників закладів освіти, центрів професійного розвитку педагогічних працівників, керівників, педагогічних працівників, які навчаються на курсах підвищення професійної майстерності; керівників закладів освіти під час навчання в магістратурі за спеціальністю «Управління навчальним закладом».

Калініна Л. М., Калініна Г. М., Лісова Н. І., Мосякова І. Ю., Нідзієва В. А. Механізми реалізації державно-громадського управління закладами освіти в умовах самоврядування : практ. посіб. [Електронне видання] / за наук. ред. проф. Л. М. Калініної. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 124 с. <https://undip.org.ua/library/mekhanizmy-realizatsii-derzhavno-hromadskoho-upravlinnia-zakladamy-osvity-v-umovakh-samovriadvannia/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743363/>

Особливості реалізації змісту технологічної освіти в 7-9 класах

Туташинський В. І., Тарара А. М., Мачача Т. С., Вдовченко В. В.

У посібнику визначаються особливості та даються рекомендації щодо методики реалізації змісту базової технологічної освіти на предметному циклі навчання, даються відповіді на питання, що виникають у процесі впровадження навчального предмета «Технології» у Новій українській школі.

Посібник призначений для вчителів технологій, методистів закладів післядипломної педагогічної освіти, аспірантів і студентів педагогічних університетів.

Туташинський В. І., Тарара А. М., Мачача Т. С., Вдовченко В. В. Особливості реалізації змісту технологічної освіти в 7-9 класах : практичний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 194 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-500-0-2024-194>; <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-realizatsii-zmistu-tekhnolohichnoi-osvity-v-7-9-klasakh-praktychnyy-posibnyk/>. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740712/>

Практикум з методики навчання української мови

Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Новосьолова В. І., Попова Л. О.

У посібнику представлено теоретико-практичні аспекти методики компетентнісно орієнтованого навчання української мови. Запропоновано механізм застосування методів навчання української мови, спрямованих на формування компетентного мовця. Представлено зразки вправ і завдань, які реалізують теоретичні положення методики компетентнісно орієнтованого навчання української мови.

Посібник може бути використано в освітньому процесі закладів середньої, вищої, післядипломної педагогічної освіти.

Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Новосьолова В. І., Попова Л. О. Практикум з методики навчання української мови : практичний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 142 с. <https://undip.org.ua/library/praktykum-z-metodyky-navchannia-ukrainskoi-movy-praktychnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741556/>

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

Психофізіологічне забезпечення життєстійкості фахівців соціономічних професій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення

Коқун О. М., Корніяка О. М., Гуменюк Г. В., Болотнікова І. В., Панасенко Н. М., Дзвоник Г. П., Гомонюк В. О.

Посібник надає теоретичні знання та практичні рекомендації з діагностики, підвищення рівня життєстійкості та надання психологічної підтримки фахівцям соціономічних професій. Також розглядаються психологічні технології зміцнення ресурсів життєстійкості, такі як арт-терапія, когнітивно-поведінкова терапія та техніки саморегуляції. Аналіз світового досвіду надання психологічної підтримки в умовах військових конфліктів доповнює теоретичну та практичну частини посібника.

Упровадження посібника сприятиме зміцненню життєстійкості фахівців соціономічних професій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення, створить додаткові можливості для їх особистісного та професійного розвитку.

Для практичних психологів, фахівців у сфері психологічної допомоги та реабілітації, керівників і менеджерів різних рівнів, викладачів, які здійснюють професійну підготовку фахівців соціономічних професій, студентів закладів вищої освіти спеціальності «Психологія».

Коkun О. М., Корніяка О. М., Гуменюк Г. В., Болотнікова І. В., Панасенко Н. М., Дзвоник Г. П., Гомонюк В. О. Психофізіологічне забезпечення життєстійкості фахівців соціономічних професій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення : практичний посібник / за ред. О. М. Кокуна. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 203 с. <https://lib.iitta.gov.ua/742487>

Забезпечення психофізіологічної стійкості різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення

Коkun О. М., Бахмутова Л. М., Кружева Т. В., Войтович М. В., Савченко Т. Л., Коробейнікова І. Г., Лупанець О. М.

Посібник надає теоретичні знання та практичні рекомендації щодо забезпечення і підвищення психофізіологічної стійкості різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. У ньому розглядаються сучасні підходи до діагностики, методи підвищення рівня резильєнтності, а також шляхи надання психологічної підтримки.

Упровадження посібника сприятиме підвищенню психофізіологічної стійкості різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення, попередженню погіршення їх психологічного здоров'я, створить додаткові можливості для їх особистісного та професійного розвитку.

Для практичних психологів, фахівців у сфері психологічної допомоги та реабілітації, викладачів, які здійснюють професійну підготовку психологів, студентів закладів вищої освіти спеціальності «Психологія».

Коkun О. М., Бахмутова Л. М., Кружева Т. В., Войтович М. В., Савченко Т. Л., Коробейнікова І. Г., Лупанець О. М. Психофізіологічне забезпечення життєстійкості фахівців соціономічних професій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення : практичний посібник / за ред. О. М. Кокуна. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 203 с. <https://lib.iitta.gov.ua/742487>

Психологічні технології сприяння позитивному психічному здоров'ю різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення

Сердюк Л. З., Данилюк І. В., Чиханцова О. А., Турбан В. В., Володарська Н. Д., Яворська-Ветрова І. В., Чайка Г. В., Дригус М. Т., Каплуненко Я. Ю.

У практичному посібнику проаналізовано особистісні ресурси збереження, зміцнення психічного здоров'я та особистісної стійкості в умовах невизначеності та криз. Також представлено результати емпіричних досліджень чинників та

предикторів позитивного психічного здоров'я різних верств населення в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Наведено психологічні технології активації та розвитку особистісних ресурсів психічного здоров'я, такі як позитивна психотерапія, гештальт-терапія, арттерапевтичні техніки та техніки саморегуляції.

Упровадження посібника сприятиме підвищенню рівня психічного здоров'я та психологічного благополуччя української нації на основі впровадження сучасних технологій позитивного функціонування людини, актуалізації її внутрішніх ресурсів, розвитку особистісного потенціалу, визначеності життєвих цілей, перспектив, цінностей та автономії.

Для працівників закладів вищої освіти, військових установ, медичних та реабілітаційних закладів, підприємств та організацій, що надають психологічну допомогу та супровід різних категорій громадян, психологів, науковців, усіх, хто цікавиться проблемами психічного здоров'я та психологічного благополуччя особистості.

Сердюк Л. З., Данилюк І. В., Чиханцова О. А., Турбан В. В., Володарська Н. Д., Яворська-Ветрова І. В., Чайка Г. В., Дригус М. Т., Каплуненко Я. Ю. Психологічні технології сприяння позитивному психічному здоров'ю різних верств населення України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення : практичний посібник / за ред. Л. З. Сердюк. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 168 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742839/>

Інститут професійної освіти НАПН України

Збірник освітніх кейсів з енергоефективності та безпеки праці в повоєнному будівництві

Пятничук Т. В., Гоменюк Д. В., Заславська С. І.

У практичному посібнику висвітлено особливості застосування кейс-технології у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі; наведено приклади розроблених освітніх кейсів з енергетичної ефективності будинків, будівельних технологій та безпеки праці, що можуть бути успішно реалізовані у процесі підготовки майбутніх фахівців.

Впровадження посібника надасть змогу педагогам здійснювати активізацію процесу формування екологічної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників.

Видання адресовано керівникам і педагогічним працівникам закладів професійної освіти, аспірантам і докторантам, методистам науково (навчально)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти.

Пятничук Т. В., Гоменюк Д. В., Заславська С. І. Збірник освітніх кейсів з енергоефективності та безпеки праці в повоєнному будівництві : практичний посібник. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2024. 242 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743500;> <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-07-3/2024>

Збірник освітніх кейсів з охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі

Герлянд Т. М., Дрозіч І. А., Каленський А. А., Лапа О. В.

У практичному посібнику висвітлено завдання професійної освіти в контексті охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі; окреслено принципи екологічної безпеки, збалансованого ресурсозбереження і вектори сталого розвитку як сучасної парадигми екоорієнтованої професійної підготовки фахівців української повоєнної аграрної галузі. Надано практичні розробки освітніх кейсів з охорони довкілля та ресурсозбереження і рекомендації щодо їх застосування.

Впровадження практичного посібника надасть змогу педагогам посилити прикладну спрямованість змісту професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі шляхом їх залучення до екологічної діяльності.

Адресовано керівникам і педагогічним працівникам закладів професійної освіти, аспірантам і докторантам, методистам навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти та всім, хто цікавиться питаннями збереження довкілля та сталого розвитку.

Герлянд Т. М., Дрозіч І. А., Каленський А. А., Лапа О. В. Збірник освітніх кейсів з охорони довкілля та ресурсозбереження в повоєнній аграрній галузі : практичний посібник. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України. 2024, 187 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743511>; <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-08-0/2024>

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи НАПН України

Психологічна безпека освітнього середовища: методи, технології, шляхи формування

Байдик В. В., Гопкало Ю. П., Корнієнко І. О., Лунченко Н. В., Луценко Ю. А., Мороз Р. А., Саврасов М. В.

У посібнику висвітлено проблему забезпечення психологічної безпеки в освітньому середовищі в умовах війни та інших криз. Розглянуто нормативно-правові аспекти, практичні підходи до створення безпечного простору та методи підтримки учасників освітнього процесу.

Для практичних психологів, соціальних педагогів, викладачів закладів післядипломної педагогічної освіти та закладів вищої освіти.

Байдик В. В., Гопкало Ю. П., Корнієнко І. О., Лунченко Н. В., Луценко Ю. А., Мороз Р. А., Саврасов М. В. Психологічна безпека освітнього середовища: методи, технології, шляхи формування : практичний посібник / за наук. ред. Н. В. Лунченко. [Електронне видання]. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 134 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743724>

Психологічний супровід відновлення освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти (з досвіду роботи)

Панок В. Г., Рибалка В. В., Марухина І. В., Романовська Д. Д., Ткачук І. І., Предко В. В., Саврасов М. В., Шандрук С. К., Горленко В. М.

У посібнику подано методики і технології відновлення освітнього процесу в закладах освіти, розроблені на основі практичного досвіду працівників психологічної служби різних областей України.

Для практичних психологів, соціальних педагогів, викладачів закладів післядипломної педагогічної освіти та закладів вищої освіти.

Панок В. Г., Рибалка В. В., Марухина І. В., Романовська Д. Д., Ткачук І. І., Предко В. В., Саврасов М. В., Шандрук С. К., Горленко В. М. Психологічний супровід відновлення освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти (з досвіду роботи) : практ. посіб. / за наук. ред. В. Г. Панка. [Електронне видання]. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 225 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744341>

Практичний poradnik

**Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України**

Розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти в цифровому освітньому середовищі у повоєнний час

Лавріненко О. А.

У практичному poradнику схарактеризовано виклики, що постали перед викладачами закладів вищої освіти в умовах воєнного і післявоєнного стану; розкрито суть організації ефективної взаємодії викладача із студентами в умовах війни; висвітлено принципи побудови педагогічного діалогу в цифровому освітньому середовищі; представлено стилі професійно-педагогічного спілкування викладача із студентами; обґрунтовано стилі професійно-педагогічного спілкування із студентами; визначено сутність творчого задуму лекційного і практичного заняття. Сформульовано сім порад для викладачів стосовно розвитку педагогічної майстерності.

Упровадження практичного poradника сприяє розвитку педагогічної майстерності викладачів у цифровому освітньому середовищі в умовах війни та повоєнного періоду, адаптації освітнього процесу до кризових умов, підвищенню якості освіти та формуванню сучасної цифрової культури в закладах вищої освіти.

Практичний poradnik спрямований на методичну та практичну допомогу викладачам ЗВО, які створюють цифровий освітній простір, прагнуть до самовдосконалення в цифровому освітньому середовищі.

Лавріненко О. А. Розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти в цифровому освітньому середовищі у повоєнний час : практичний poradnik. [Електронне видання]. Київ: Вид-во ТОВ «Юрка Любченка», 2024. 125 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739606/>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Інститут педагогіки НАПН України

Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо базове предметне навчання в 7 класі. Методичний поради́ник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2024-2025 навчального року

За заг. ред. О. М. Топузова, Т. М. Засєкіної

У виданні опубліковано методичні рекомендації фахівців Інституту педагогіки НАПН України для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти до початку нового навчального року. Розглянуто інноваційні зміни в організації освітнього процесу у зв'язку із реформою загальної середньої освіти «Нова українська школа» та умовами воєнного стану. Надано практичні рекомендації щодо використання в освітньому процесі нових модельних навчальних програм і підручників, а також презентовано напрацювання та методичні розробки науковців з актуальних питань освітньої практики.

Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо базове предметне навчання в 7 класі. Методичний поради́ник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2024-2025 навчального року: методичні рекомендації / за заг. ред. О. М. Топузова, Т. М. Засєкіної: Ін-т педагогіки НАПН України. [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2024, 171 с. <https://undip.org.ua/library/zahalna-serednia-osvita-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-vidbudovy-uprovadzhuemo-bazove-predmetne-navchannia-v-7-klasi/>

Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті

Алексєєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т.

Методичні рекомендації містять: концептуальні ідеї вимірювання навчальних втрат; авторські: комплекс діагностичного інструментарію для 4-х цільових груп, класифікацію навчальних втрат учнів базової середньої ланки освіти, механізми їх подолання, розроблені відповідно до отриманих результатів по за тестової діагностики з використанням цифрових технологій; аналітичні матеріали масштабного опитування від 105 646 респондентів – директорів шкіл, педагогів, учнів 5-6 класів, їхніх батьків.

Рекомендовано для директорів закладів базової середньої освіти, вчителів, викладачів закладів післядипломної освіти. Можуть бути цікавими науковцям та іншим здобувачам освіти, які досліджують навчальні втрати учнів середньої школи та можливості їх мінімізації/подолання.

Алексєєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті: методичні рекомендації. [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2024. 54 с. <https://undip.org.ua/library/dydaktyko-metodychnyyu->

Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у початковій освіті

Петрук О., Алексеєнко Т., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т.

У виданні представлено огляд моніторингових досліджень динаміки навчальних досягнень здобувачів початкової освіти у вітчизняній і зарубіжній практиці, висвітлено аналіз і пошук стратегій вирішення проблеми на законодавчому рівні, у наукових дослідженнях, а також у шкільній практиці, в діяльності неурядових організацій та освітніх платформ, наведено класифікацію навчальних втрат, результати масштабного дослідження проблеми навчальних втрат молодших школярів, проведеного науковцями Інституту педагогіки НАПН України, а також окреслено дієві механізми надолуження втрат у навчанні учнів початкової школи.

Петрук О., Алексеєнко Т., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у початковій освіті : методичні рекомендації. [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2024. 51 с. <https://undip.org.ua/library/dydaktyko-metodychnyy-suprovid-podolannia-navchalnykh-vtrat-u-pochatkovi-osviti-metodychni-rekomendatsii/>

Застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в гімназіях і ліцеях в умовах воєнного стану

Галаєвська Л. В.

У методичних рекомендаціях представлено теоретично-практичні аспекти застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови. Запропоновано зразки вправ і завдання, які реалізують теоретичні положення методики застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в гімназіях і ліцеях в умовах воєнного стану.

Методичні рекомендації можуть бути використаними в освітньому процесі закладів загальної середньої та вищої педагогічної освіти.

Галаєвська Л. В. Застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в гімназіях і ліцеях в умовах воєнного стану : методичні рекомендації. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 62 с. <https://undip.org.ua/library/zastosuvannia-metodiv-kompetentnisno-orientovanoho-navchannia-ukrainskoi-movy-v-himnaziakh-i-litseikh-v-umovakh-voiennoho-stanu-metodychni-rekomendatsii/>

Методика здійснення внутрішнього контролю та оцінювання якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти

Ващенко Л. С., Головка С. Г., Гривко А. В., Жук Ю. О., Лукіна Т. О., Науменко С. О., Радкевич О. П.

У методичних рекомендаціях висвітлено практичні питання щодо організації внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладі загальної середньої освіти. Наведено методи, засоби і процедури, які мають допомогти колективу закладу загальної середньої освіти створити систему шкільного самооцінювання у своєму закладі.

Робота спрямована на підвищення якості підготовки працівників закладів загальної середньої освіти та установ управління освітою в галузі педагогічного оцінювання, тестування та моніторингу якості освіти. Може використовуватися в освітньому процесі за різними кваліфікаційними рівнями у галузі освітніх вимірювань, у системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, у процесі організації педагогічних вимірювань у закладах загальної середньої освіти.

Ващенко Л. С., Головка С. Г., Гривко А. В., Жук Ю. О., Лукіна Т. О., Науменко С. О., Радкевич О. П. Методика здійснення внутрішнього контролю та оцінювання якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за наук. ред. Ю. О. Жука. [Електронне видання] Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 140 с. <https://undip.org.ua/library/metodyka-zdiysnennia-vnutrishnoho-kontroliu-ta-otsiniuvannia-iakosti-osvitnoho-protsesu-v-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-metodychni-rekomendatsii/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741641/>

Методичні поради вчителям інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля»

Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Ільченко О. Г., Олійник І. М., Ляшенко А. Х., Голота О. В., Педенко В. П., Ігнатова А. Г.

У методичних рекомендаціях розкрито головну мету курсу – формування в учнів уявлень про цілісність природи та місце людини в ній, засвоєння знань, що складають основу для подальшого вивчення систематичних курсів астрономії, біології, географії, екології, фізики, хімії, формування наукової картини світу та її особистісно значимої складової – життєствердного національного образу світу в кожного учня.

Методичні рекомендації будуть корисними вчителям, укладачам програм, авторам підручників, викладачам педагогічних університетів, батькам – колегам педагогів домашніх шкіл.

Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Ільченко О. Г., Олійник І. М., Ляшенко А. Х., Голота О. В., Педенко В. П., Ігнатова А. Г. Методичні поради вчителям інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля»: методичні рекомендації [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 56 с. <https://undip.org.ua/library/metodychni-porady-vchyteliam-intehrovanoho->

pyrodoznavchoho-kursu-dovkillia-metodychni-rekomendatsii/
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741763/>

Методичні рекомендації щодо організації багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин

Снегірєва В. В., Фідкевич О. Л.

Метою рекомендацій є надання методичної допомоги закладам загальної середньої освіти у процесі організації багатомовного навчання, сприяння ефективності процесу впровадження сучасної моделі багатомовної освіти. У рекомендаціях схарактеризовано основні етапи запровадження моделі багатомовної освіти та запропоновано методи інтегрованого навчання мов; проаналізовано перспективи впровадження моделі, ризики, які можуть виникнути у процесі її реалізації, та шляхи їхнього подолання.

Методичні рекомендації призначено для науковців, представників адміністрації закладів загальної середньої освіти, учителів, студентів педагогічних закладів вищої освіти, всіх тих, хто цікавиться проблемою багатомовної освіти та бере участь у її запровадженні в українських закладах загальної середньої освіти.

Снегірєва В. В., Фідкевич О. Л. Методичні рекомендації щодо організації багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин : методичні рекомендації. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 33 с. <https://undip.org.ua/library/metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-bahatomovnoi-osvity-v-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-z-navchanniam-mov-korinnykh-narodiv-i-natsionalnykh-menshyn/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741836/>

Особливості навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів Бібік Н., Вашуленко О., Листопад Н., Мартиненко В., Онопрієнко О., Павлова Т., Петрук О.

У методичних рекомендаціях висвітлено практичні питання ефективного управління навчально-пізнавальною діяльністю молодших школярів.

Матеріали стануть актуальним ресурсом для вчителів початкових класів, консультантів, студентів педагогічних спеціальностей та всіх, хто цікавиться питаннями модернізації початкової освіти.

Бібік Н., Вашуленко О., Листопад Н., Мартиненко В., Онопрієнко О., Павлова Т., Петрук О. Особливості навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів : методичні рекомендації / за заг. ред. Онопрієнко О. [Електронне видання]. Київ: Вид. дім «Освіта», 2024. 176 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-509-3-2024-176>; <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-navchalno-piznavalnoi-diialnosti-molodshykh-shkoliariv/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743772/>

Особливості навчання фізики в гімназії з урахуванням компенсації освітніх втрат учнів у період воєнного стану

Сіпій В. В., Ляшенко О. І., Головка М. В., Крячко І. П.

У методичних рекомендаціях окреслено особливості навчання фізики в гімназії відповідно до запропонованої авторами Модельної навчальної програми «Фізика. 7-9 клас». Запропоновано шляхи мінімізації освітніх втрат під час організації освітнього процесу у змішаному та дистанційному форматі. Методичні рекомендації містять методичні поради щодо формування теоретичних понять, розв'язування задач, проведення лабораторних робіт, навчальних демонстрацій, що можна виконати, зокрема, з використанням інтерактивних симуляцій Phet.

Призначено для учнів і вчителів закладів загальної середньої освіти, студентів педагогічних закладів вищої освіти.

Сіпій В. В., Ляшенко О. І., Головка М. В., Крячко І. П. Особливості навчання фізики в гімназії з урахуванням компенсації освітніх втрат учнів у період воєнного стану : методичні рекомендації. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 42 с. <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-navchannia-fizyky-v-himnazii-z-urakhuvanniam-kompensatsii-osvitnikh-vtrat-uchniv-u-period-voiennoho-stanu-7-klas-metodychni-rekomendatsii/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744042/>

Особливості реалізації моделей державно-громадського управління на засадах партнерської взаємодії у закладах загальної середньої освіти

Онаць О., Попович Л.

Методичні рекомендації адресовані керівникам закладів загальної середньої освіти, керівникам органів державного управління освітою, органам місцевого самоврядування, науково-педагогічним і педагогічним працівникам обласних закладів післядипломної педагогічної освіти України, працівникам центрів професійного розвитку педагогічних працівників, магістрантам і аспірантам, учасникам державно-громадського управління закладами загальної середньої освіти від громадського й приватного сектора, стейкхолдерам освіти, іншим зацікавленим особам з метою реалізації партнерської взаємодії.

Онаць О., Попович Л. Особливості реалізації моделей державно-громадського управління на засадах партнерської взаємодії у закладах загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. О. М. Онаць. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 55 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-487-4-2024-55>; <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-realizatsii-modeley-derzhavno-hromadskoho-upravlinnia-nazasadakh-partnerskoi-vzaiemodii-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-metodychni-rekomendatsii/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742814/>

Практика інтегрованого навчання учнів історії у 5-6 класах

Мороз П. В., Мороз І. В.

Методичні рекомендації присвячені теоретичним і практичним проблемам застосування методики інтегрованого навчання історії в 5-6 класах закладів загальної середньої освіти Нової української школи. В них розкрито теоретичні засади інтегрованого навчання у шкільній історичній освіті, представлено поняттєво-термінологічний апарат з проблеми, описано методику інтегрованого навчання, структуру та методику проведення інтегрованих уроків історії в 5-6 класах закладів загальної середньої освіти.

Методичні рекомендації адресовано педагогічним працівникам різних профілів: учителям історії та громадянської освіти, викладачам кафедр методики навчання історії педагогічних інститутів та університетів, співробітникам кафедр методики навчання історії інститутів післядипломної педагогічної освіти, студентам та аспірантам.

Мороз П. В., Мороз І. В. Практика інтегрованого навчання учнів історії у 5-6 класах : методичні рекомендації. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 123 с. <https://undip.org.ua/library/praktyka-intehrovanoho-navchannia-uchniv-istorii-u-5-6-klasakh-metodychni-rekomendatsii/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740428/>

Розвиток громадянської активності та патріотизму учнів на уроках предметів і курсів громадянської та історичної освітньої галузі

Гупан Н., Ремех Т., Серова Г.

Методичні рекомендації присвячені теоретичним аспектам і практичним проблемам формування патріотизму й громадянської активності учнів засобами предметів і курсів громадянської та історичної освітньої галузі в базовій ланці Нової української школи. В них викладено окремі теоретичні положення щодо завдань формування патріотизму та громадянської активності учнівства, схарактеризовано методику проєктної діяльності учнів, методи та прийоми формування патріотизму і громадянської активності здобувачів освіти в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.

Методичні рекомендації стануть у пригоді учителям історії та громадянської освіти, викладачам кафедр методики навчання педагогічних інститутів та університетів, інститутів післядипломної педагогічної освіти, студентам та аспірантам.

Гупан Н., Ремех Т., Серова Г. Розвиток громадянської активності та патріотизму учнів на уроках предметів і курсів громадянської та історичної освітньої галузі : методичні рекомендації. [Електронне видання]. Видавничий дім «Освіта», 2024. 133 с. <https://undip.org.ua/library/rozvytok-hromadianskoi-aktyvnosti-ta-patriotyzmu-uchniv-na-urokakh-predmetiv-i-kursiv-hromadianskoi-ta-istorychnoi-osvitnoi-haluzi-metodychni-rekomendatsii/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740558/>

Технологія формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів 7-9 класів: ситуаційний підхід

Редько В. Г., Печенізька С. С., Горошкін І. О., Пасічник О. С., Довбищенко Ф. В., Яковчук М. В.

Методичні рекомендації визначають сутність і окреслюють основні тенденції розвитку технології формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів 7-9 класів. Автори презентують дидактичні та методичні концепти, актуальні для професійної діяльності вчителів іноземних мов, які працюють в гімназійних класах. Методичні рекомендації спрямовують роботу вчителів на виконання вимог чинних навчальних програм з іноземних мов, пропонують відповідні методи, форми і види навчальної діяльності, презентує приклади засобів навчання, співзвучні з ідеями Нової української школи та основними положеннями європейських стандартів, що дає змогу методично доцільно організовувати навчання, спрямоване на успішне формування в учнів міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності.

Для вчителів, які навчають іноземних мов учнів 7-9 класів закладів загальної середньої освіти

Редько В. Г., Печенізька С. С., Горошкін І. О., Пасічник О. С., Довбищенко Ф. В., Яковчук М. В. Технологія формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів 7-9 класів: ситуаційний підхід : методичні рекомендації для вчителів іноземних мов / за заг. ред. В. Г. Редька. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 47 с. <https://undip.org.ua/library/tekhnolohiia-formivannia-mizhkulturnoi-inshomovnoi-komunikatyvnoi-kompetentnosti-uchniv-7-9-klasiv-sytuatsiynyy-pidkhid/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743697/>

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

Соціально-психологічне забезпечення розвитку економічної культури молоді в період післявоєнного відновлення країни

Зубіашвілі І. К., Лавренко О. В., Мельничук Т. І.

У методичних рекомендаціях схарактеризовано тренінги, зміст матеріалів яких передбачає формування економічної культури суб'єктів економічної діяльності, системи знань, цінностей і норм поведінки, мотивацій до економічної діяльності.

Впровадження методичних рекомендацій розширить діапазон розвивально-формувань інструментів психологів, соціальних педагогів, педагогів закладів загальної середньої та вищої освіти, науковців, PhD студентів запобігання дії стихійних соціалізуючих факторів та сприяння цілеспрямованому становленню економічної культури молоді, забезпечення її гармонійної інтеграції в сучасні ринкові відносини.

Цільовою аудиторією можуть бути старшокласники та здобувачі вищої освіти.

Зубіашвілі І. К., Лавренко О. В., Мельничук Т. І. Соціально-психологічне забезпечення розвитку економічної культури молоді в період післявоєнного відновлення країни : методичні рекомендації / за ред. О.В. Лавренко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 125 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742916/>

Психічне здоров'я в умовах війни: як його зберегти і підтримати **Карамушка Л. М.**

Методичні рекомендації присвячено аналізу змісту та основних складових психічного здоров'я персоналу організацій в умовах війни та його можливим ризикам. Розкрито основні вияви психічного здоров'я персоналу організацій під час війни. Представлено рекомендації щодо збереження та підтримки психічного здоров'я персоналу організацій в таких основних напрямках, як здатність протидіяти стресу, налагоджувати стосунки з людьми, здійснювати професійну діяльність та реалізувати свої здібності. Наведено рекомендації щодо використання організаціями ресурсів для збереження та підтримки психічного здоров'я в умовах війни.

Впровадження методичних рекомендацій сприятиме зміцненню психічного здоров'я та благополуччя персоналу освітніх організацій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення, підвищенню ефективності їх діяльності, розвитку особистісного потенціалу персоналу освітніх організацій.

Методичні рекомендації адресовані науковцям-психологам, практичним психологам, організаційним психологам, фахівцям з психологічної допомоги, викладачам і студентам закладів вищої освіти, викладачам та слухачам закладів післядипломної освіти, керівникам і працівникам освітніх установ.

Карамушка Л. М. Психічне здоров'я в умовах війни: як його зберегти і підтримати : методичні рекомендації для персоналу організацій. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 48 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741842/>

Діагностика професійної життєстійкості та психофізіологічної стійкості

Кокун О. М.

У методичних рекомендаціях розглянуто зміст понять психофізіологічної стійкості та професійної життєстійкості, представлено загальні підходи до їх вивчення, наведено апробований в умовах війни інструментарій діагностики цих надзвичайно важливих для збереження здоров'я та ефективної життєдіяльності людини у стресових умовах інтегральних властивостей.

Упровадження методичних рекомендацій сприятиме підвищенню компетентності практичних психологів у діагностиці професійної життєстійкості та психофізіологічної стійкості населення, зокрема в умовах воєнного стану.

Для практичних психологів, фахівців у сфері психологічної допомоги та реабілітації, викладачів, які здійснюють професійну підготовку психологів,

студентів закладів вищої освіти спеціальності «Психологія».

Кокун О. М. Діагностика професійної життєстійкості та психофізіологічної стійкості: методичні рекомендації. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 58 с. <http://lib.iitta.gov.ua/739679>

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Підготовка викладача закладу вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у повоєнний час

Петренко Л. М., Султанова Л. Ю.

Авторами розкрито багатоаспектність цифрового потенціалу університету та його роль у розвитку ефективних цифрових освітніх екосистем для імплементації інноваційних моделей і педагогічних технологій професійного розвитку науково-педагогічних кадрів. Обґрунтовано структуру і зміст компетентностей з цифрової безпеки як складової цифрової компетентності викладачів закладів вищої педагогічної освіти; висвітлено дані діагностування рівня володіння здобувачами вищої освіти компетентностями із цифрової безпеки, спрогнозовано напрями підготовки викладачів закладів вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у повоєнний час.

Упровадження методичних рекомендацій сприяє підготовці викладачів до забезпечення цифрової безпеки у закладах освіти в повоєнний час, що дозволяє зміцнити стійкість освітньої системи до кіберзагроз, підтримати розвиток цифрової культури в суспільстві та створити умови для якісного та безпечного освітнього процесу в умовах цифрової трансформації та відновлення країни після війни.

Для здобувачів закладів вищої освіти, а також магістрантів, аспірантів, науково-педагогічних працівників – усіх, хто цікавиться питаннями цифрової безпеки в сучасному суспільстві та прагне сформулювати й удосконалити її в процесі професійної підготовки, підвищення кваліфікації та в системі безперервної освіти і освіти дорослих.

Петренко Л. М., Султанова Л. Ю. Підготовка викладача закладу вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у повоєнний час: методичні рекомендації. Київ: Вид-во ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 71 с. https://ipood.com.ua/data/NDR/2022_2024_TPD/Petrenko_Sultanova_metodRecom.pdf

Зміст психолого-педагогічної підготовки майбутніх викладачів у закладах вищої педагогічної освіти

Соломаха С. О.

У методичних рекомендаціях узагальнено освітні інновації, наведено технологічне та організаційно-методичне забезпечення процесу поширення інновацій у психолого-педагогічній складовій підготовки майбутніх викладачів

в умовах магістратури. Розроблено тематичні модулі (педагогічний і психологічний), зміст яких спрямовано на оновлення змісту і структури підготовки майбутніх викладачів вищої школи, формування їхньої методичної та психолого-педагогічної компетентності.

Використання методичних рекомендацій в освітньому процесі позитивно впливатиме на забезпечення якісної загальної професійної педагогічної підготовки та науково спрямованої діяльності майбутніх викладачів відповідно до сучасних вимог організації освітнього процесу у закладах вищої педагогічної освіти в магістратурі.

Адресовано студентам, магістрантам, викладачам закладів вищої педагогічної освіти, науковцям, що досліджують проблеми теорії і практики підготовки майбутніх викладачів в умовах магістратури.

Зміст психолого-педагогічної підготовки майбутніх викладачів у закладах вищої педагогічної освіти : методичні рекомендації / укладач С.О. Соломаха. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2024. 133 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744219/>

Інститут проблем виховання НАПН України

Якість освіти дітей раннього та дошкільного віку: забезпечення та діагностика

Артемова Л. В., Жиріков І. А., Луценко І. О., Луценко В. О., Молочко С. В., Рейпольська О. Д., Федоренко С. В.

У методичних рекомендаціях обґрунтовано необхідність комплексної оцінки якості освіти в умовах закладу дошкільної освіти, презентовано діагностичний комплекс оцінки якості освіти дітей раннього та дошкільного віку на основі компетентнісного підходу (комплексну методику діагностування стану якості освіти в ЗДО, готовності вихователів до організації розвивального освітнього середовища, оцінки рівнів особистісного розвитку дітей дошкільного віку).

Упровадження методичних рекомендацій сприяє забезпеченню якості освіти дітей раннього та дошкільного віку; дозволяє створити ефективне освітнє середовище, орієнтоване на гармонійний розвиток дитини.

Адресовані керівникам закладів дошкільної освіти, науковцям, студентам закладів вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта», викладачам закладів вищої освіти.

Артемова Л. В., Жиріков І. А., Луценко І. О., Луценко В. О., Молочко С. В., Рейпольська О. Д., Федоренко С. В. Якість освіти дітей раннього та дошкільного віку: забезпечення та діагностика : методичні рекомендації / за заг. ред. О. Д. Рейпольської. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 136 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743737/>

**Дидактичний супровід освіти дітей раннього і дошкільного віку:
методичний poradnik для батьків**

**Васильєва С. О., Левінець Н. В., Луценко В. О., Цветкова Г. Г.,
Довбня С. О.**

Методичні рекомендації репрезентують практичний аспект дидактичного супроводу освіти дітей раннього та дошкільного віку у цифровому середовищі. Наведено зміст, прийоми та способи, форми взаємодії батьків і дітей із використанням цифрового освітнього контенту, можливостей застосунків, штучного інтелекту у цифровому освітньому середовищі родини та закладу дошкільної освіти.

Упровадження методичних рекомендацій сприятиме науково-методичному забезпеченню батьків дітей раннього та дошкільного віку у цифровому середовищі (зміст, форми, способи пізнання віртуального та реального світів, що оточують дитину, способи застосування технологічних допоміжних карток; способи застосування цифрового освітнього контенту; дидактичні ігри, вправи, пізнавальні завдання, ситуації, що сприяють розвитку пізнавальних процесів у дітей із використанням цифрового освітнього контенту; прийоми «available options for assistance» (відкритої можливості допомоги) у цифровому форматі).

Адресовані вихователям, методистам, завідувачам закладів дошкільної освіти, слухачам закладів післядипломної педагогічної освіти, викладачам закладів вищої освіти, аспірантам, студентам спеціальності «Дошкільна освіта».

*Васильєва С. О., Левінець Н. В., Луценко В. О., Цветкова Г. Г.,
Довбня С. О. Дидактичний супровід освіти дітей раннього і дошкільного віку:
методичний poradnik для батьків : методичні рекомендації / за наук. ред.
С. А. Васильєвої. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 88 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743749/>*

**Система творчих завдань для учнів 8-11 класів з використанням
естетико-виховного потенціалу віртуального медіапростору**

**Комаровська О. А., Власова В. Г., Миропольська Н. Є., Ничкало С. А.,
Руденко І. В.**

У виданні запропоновано методичні прийоми організації учнівського пізнання мистецтва передусім у контексті національно-патріотичного виховання особистості; мистецької діяльності учнівства на уроках мистецтва у зв'язку із змістом інших шкільних предметів – історії, української і зарубіжної літератури тощо; розміщено навчальні матеріали на допомогу вчителю у підготовці до художньої комунікації з учнями.

Упровадження методичних рекомендацій сприятиме результативності естетичного виховання, яке здійснюється в дистанційному форматі на уроках мистецтва і в позаурочній діяльності учнів різного віку; збагаченню змісту естетико-виховного процесу за рахунок збільшення частки творів українського мистецтва, що істотно впливатиме на виховання через мистецтво особистості-патріота, підвищенню рівня загальнокультурної вихованості учнів, зокрема у

ставленні до естетичних параметрів цифрового контенту під час його використання і творення.

Для вчителів мистецтва, методистів системи післядипломної педагогічної освіти, студентів мистецько-педагогічних спеціальностей.

Комаровська О. А., Власова В. Г., Миропольська Н. Є., Ничкало С. А., Руденко І. В. Система творчих завдань для учнів 8-11 класів з використанням естетико-виховного потенціалу віртуального медіа простору: методичні рекомендації / за ред. О. А. Комаровської. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 80 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743740/>

Виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі

Окушко Т. К., Харченко Н. В., Коновець С. В., Федоренко С. В., Шпиг Н. О.

У методичних рекомендаціях розглядаються питання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі, охарактеризовано поняття «ціннісно орієнтоване спілкування», «комунікативна компетентність», визначається їх вплив на загальний і творчий розвиток зростаючої особистості. Представлено огляд цифрових освітніх ресурсів, корисних для виховної роботи, охарактеризовано безпековий аспект цифрового середовища та зарубіжний досвід виховання ціннісного ставлення до комунікацій.

Упровадження методичних рекомендацій сприяє вдосконаленню методик роботи із дітьми та учнівською молоддю в умовах цифрового середовища у виховній практиці дитячих та молодіжних об'єднань і закладів освіти.

Рекомендовано для координаторів і лідерів дитячих громадських організацій та об'єднань, науковців, студентів закладів вищої педагогічної освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої та позашкільної освіти, молодіжних працівників, вихователів закладів відпочинку та оздоровлення.

Окушко Т. К., Харченко Н. В., Коновець С. В., Федоренко С. В., Шпиг Н. О. Виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі: методичні рекомендації / за наук. ред. Т. К. Окушко. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 44 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743747/>

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

Соціально-психологічні інструменти промоції здорового способу життя

За наук. ред. М. С. Дворник

У методичних рекомендаціях розкрито соціально-психологічний підхід до промоції здорового способу життя в екстремальних воєнних умовах з акцентом на суб'єктах, середовищах, мішенях та прийомах відповідних втручань. Описано як загальні зони уваги до тих, хто потребує промоції ЗСЖ, так і орієнтири для окремих категорій населення – певних вікових субкультур, а також ветеранів і

волонтерів. Висвітлено важливість врівноваження віртуальних і реальних способів промоції ЗСЖ, а також локальних середовищ у вражених війною громадах. Представлено конфігурації практик, які сприяють підтриманню психологічного здоров'я особистості в умовах війни, зокрема майндфулнес- та екзистенційні практики, практики психогігієни; як мішень промоції ЗСЖ розглянуто концепт толерантності до невизначеності; як артінструмент промоції ЗСЖ запропоновано плейбек-театральні інтервенції.

Адресовано освітянам, психологам, соціальним працівникам, фахівцям сфери громадського здоров'я і всім, хто зацікавлений у розвитку відповідального ставлення до самозбереження, здоров'я та життя.

Соціально-психологічні інструменти промоції здорового способу життя : методичні рекомендації / за наук. ред. М. С. Дворник. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 105 с. <http://doi.org/10.33120/SPTPHLS-2024>; <https://lib.iitta.gov.ua/740523>

Інститут цифровізації освіти НАПН України

Використання вчителями сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти Коваленко В. В., Мар'єнко М. В.

У методичних рекомендаціях розкрито актуальність проблеми використання вчителями сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти; визначено роль штучного інтелекту у процесі професійного розвитку вчителя; описано процес проєктування і використання відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту; здійснено добір сервісів штучного інтелекту для використання у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти; описано функції Gemini як альтернативи ChatGPT в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти; дібрано спеціалізовані сервіси штучного інтелекту Європейської хмари відкритої науки для професійного розвитку вчителів природничо-математичних предметів; надано практичні рекомендації для вчителів щодо використання сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів.

Методичні рекомендації можуть бути впроваджені в закладах загальної середньої, післядипломної педагогічної освіти та закладах вищої освіти і можуть бути використані вчителями та науковцями, які здійснюють дослідження, спрямовані на використання сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти.

Коваленко В. В., Мар'єнко М. В. Використання вчителями сервісів штучного інтелекту у навчанні природничо-математичних предметів у закладах загальної середньої освіти : метод. рекомен. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2024. 71 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743886/>

Використання відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку вчителів

Гриб'юк О. О., Дзюба С. М., Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Осадчий В. В., Семеріков С. О., Шишкіна М. П., Яцишин А. В.

У методичних рекомендаціях наведено найбільш доцільні шляхи використання засобів і сервісів штучного інтелекту у процесі розвитку цифрової компетентності вчителів; розглянуто використання технологій штучного інтелекту вчителями в процесі організації дослідницького навчання для мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів; визначено форми і методи використання технологій штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів; процес використання засобів і сервісів штучного інтелекту Європейської хмари відкритої науки для професійного розвитку педагогічних кадрів. Надано рекомендації щодо використання вчителями Copilot, інструментів штучного інтелекту для створення електронної музики; з'ясовано роль комп'ютерного зору у навчальному процесі та функціонуванні закладів освіти; визначено етичні методичні підходи до використання сервісів штучного інтелекту у професійній діяльності вчителя.

Для педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників, студентів і аспірантів закладів педагогічної освіти.

Гриб'юк О. О., Дзюба С. М., Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Осадчий В. В., Семеріков С. О., Шишкіна М. П., Яцишин А. В. Використання відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку вчителів : метод. рекоменд. / За ред. М. П. Шишкіної. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2024. 112 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743998/>

Використання імерсивних технологій вчителями у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти

Литвинова С. Г., Носенко Ю. Г., Рашевська Н. В., Слободяник О. В., Соколюк О. М., Сороко Н. В., Сухіх А. С.

У методичних рекомендаціях висвітлено сутність та особливості імерсивних технологій, теоретичні основи їхньої інтеграції в освітні практики. Здійснено порівняльний аналіз використання імерсивних технологій у традиційному та змішаному навчанні, розглянуто переваги і можливості їх запровадження у змішаному навчанні в ЗЗСО. Розглянуто методичні аспекти та рекомендації щодо використання різних платформ (AR Book, Fliprар, ARTutor та ін.), 360-градусного відео, засобів AR для підтримки імерсивного змішаного навчання.

Методичні рекомендації можуть бути використані в системі загальної середньої освіти вчителями, у вищій педагогічній та післядипломній педагогічній освіті викладачами, які здійснюють підготовку та/або підвищення кваліфікації вчителів, аспірантами, докторантами, вченими, які досліджують аналогічні проблеми

Литвинова С. Г., Носенко Ю. Г., Рашевська Н. В., Слободяник О. В., Соколюк О. М., Сороко Н. В., Сухих А. С. Використання імерсивних технологій вчителями у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти : метод. рек. / за заг. ред. Ю. Г. Носенко. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2024. 121 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743977/>

Інститут професійної освіти НАПН України

Моніторинг якості змішаного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти

Кручек В. А., Єршова О. Л., Майборода Л. А., Субіна О. О., Шусть В. В.

У методичних рекомендаціях висвітлено питання моніторингу якості змішаного навчання, принципи та умови його організації в системі професійної освіти, обґрунтовано цілі та завдання моніторингу якості освіти в умовах змішаного навчання. Представлено перелік рівнів, об'єктів і суб'єктів моніторингу. Описано критерії, методи та засоби оцінювання якості освіти. Надано рекомендації щодо підготовки та проведення процедури моніторингу якості освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти в умовах змішаного навчання.

Очікується, що впровадження методичних рекомендацій дасть змогу педагогам здійснювати об'єктивний та цілісний моніторинг якості змішаного навчання і вчасно вносити корективи в освітній процес.

Методичні рекомендації адресовано керівникам і педагогам професійної освіти, аспірантам і докторантам, методистам науково (навчально)-методичних центрів професійно-технічної освіти.

Кручек В. А., Єршова О. Л., Майборода Л. А., Субіна О. О., Шусть В. В. Моніторинг якості змішаного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти : методичні рекомендації. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2024. 215 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743716;> <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-10-3/2024>

Самовдосконалення педагогічних працівників фахових коледжів

Тітова О. А., Лузан П. Г., Пащенко Т. М., Мося І. А., Остапенко А. В., Ямковий О. Ю.

У методичних рекомендаціях висвітлено організаційно-педагогічні засади та методику професійного саморозвитку викладачів фахових коледжів. Розкрито особливості професійного розвитку викладачів фахового коледжу, загальні принципи і правила саморозвитку особистості педагога; надано рекомендації стосовно організації самоосвіти і самовиховання викладача, обґрунтовано принципи та ефективні методики управління часом, вдосконалення загальнопедагогічної, екологічної та інклюзивної компетентності викладача; охарактеризовано особливості саморозвитку педагогічних здібностей та педагогічної техніки, подано приклади вправ для саморозвитку. Розглянуто

питання діагностування і регуляції професійного самовдосконалення викладачів фахових коледжів.

Упровадження методичних рекомендацій сприятиме підвищенню якості фахової передвищої освіти в особливих умовах діяльності шляхом професійного розвитку викладачів, зменшенню витрат на підвищення кваліфікації, зниженню ризику професійного вигорання, формуванню екологічної та інклюзивної свідомості, а також орієнтації фахової передвищої освіти на розвиток регіонального потенціалу та реалізацію освітніх реформ.

Методичні рекомендації орієнтовані на педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти, спеціалістів системи післядипломної педагогічної освіти для проведення занять на курсах підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних працівників, а також адресовані науковцям, розробникам державної політики в галузі освіти, управлінцям та роботодавцям.

Тітова О. А., Лузан П. Г., Пащенко Т. М., Мося І. А., Остапенко А. В., Ямковий О. Ю. Самовдосконалення педагогічних працівників фахових коледжів : методичні рекомендації. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, НАПН України, 2024. 182 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743407>; <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-06-6/2024>

Механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повосний час

Радкевич В. О., Кравець С. Г., Попова В. В., Чепуренко Я. О., Крячко В. І.

У методичних рекомендаціях представлено дорожню карту та алгоритм запровадження механізмів державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти; обґрунтовано сучасні підходи до організації партнерської взаємодії між суб'єктами, зацікавленими в розробленні нових професійних кваліфікацій для повоєнного відновлення економіки України; розкрито механізми управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти в умовах державно-приватного партнерства; описано успішні кейси співпраці бізнесу із закладами професійної (професійно-технічної) освіти.

Очікується, що впровадження методичних рекомендацій сприятиме розширенню участі ринку праці в розвитку професійної (професійно-технічної) освіти та об'єднанню ресурсів держави і приватного бізнесу для підвищення якості професійної підготовки молоді та дорослого населення.

Видання адресовано розробникам державної освітньої політики, представникам органів місцевого самоврядування, керівникам навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої, післядипломної педагогічної освіти, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, науковцям, аспірантам, докторантам, стейкхолдерам, представникам підприємств і громадських організацій, слухачам курсів підвищення кваліфікації та всім зацікавленим особам.

Радкевич В. О., Кравець С. Г., Попова В. В., Чепуренко Я. О., Крячко В. І. Механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час : методичні рекомендації. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2024. 72 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743396/>; <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-09-7/2024>

Інститут обдарованої дитини НАПН України

Педагогічний супровід наукової освіти

Горбань Л. В., Малиношевська А. В.

У виданні детально розглядаються теоретичні основи та практичні аспекти педагогічного супроводу наукової освіти обдарованої учнівської молоді. Наведено практичні рекомендації та приклади, які можуть бути використані педагогами у своїй роботі. Представлено чіткі алгоритми дій, які допоможуть їм ефективно виявляти, розвивати та підтримувати науковий потенціал учнів. Запропоновано різноманітні підходи та методики, що можуть бути адаптовані до конкретних умов закладу освіти та індивідуальних особливостей кожного учня.

Методичні рекомендації призначені для вчителів, наукових керівників, психологів та інших фахівців, які працюють з обдарованими учнями у сфері наукової освіти.

Горбань Л. В., Малиношевська А. В. Педагогічний супровід наукової освіти : методичні рекомендації. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 72 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744639/>

Організаційні форми інтеграції навчальної та наукової складових середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування з урахуванням компенсації освітніх втрат учнів в умовах воєнного стану

Осадчий І. Г.

У методичних рекомендаціях розкрито нормативно-правові й теоретико-технологічні засади інтеграції навчальної та наукової складових спеціалізованої освіти наукового спрямування, схарактеризовано 50 видів організаційних форм інтеграції, об'єднаних у 10 груп, надано практичні поради щодо їх планування та здійснення із використанням технології проектної діяльності.

Для керівників і педагогічних працівників наукових ліцеїв, науковців та всіх, хто опікується розбудовою спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Осадчий І. Г. Організаційні форми інтеграції навчальної та наукової складових середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування з урахуванням компенсації освітніх втрат учнів в умовах воєнного стану : методичні рекомендації. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 80 с.

**Український науково-методичний центр
практичної психології і соціальної роботи**

Методика формування стійкого балансу локусу контролю як провідного фактору зміцнення ментального здоров'я української молоді в умовах війни

Предко В. В.

Методичні рекомендації окреслюють шляхи формування стійкого балансу локусу контролю, необхідного для збереження внутрішньої рівноваги та ментального здоров'я української молоді в умовах війни; розкривають найдієвіші психологічні методи подолання наслідків травматизації, а також визначають спеціальні психологічні техніки, які ґрунтуються на механізмах ретроактивної інтерференції задля усунення нав'язливих неприємних спогадів й трансформації негативного досвіду.

Предко В. В. Методика формування стійкого балансу локусу контролю як провідного фактору зміцнення ментального здоров'я української молоді в умовах війни. Київ: ДІА, 2024. 108 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743964>

НАВЧАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ

НАВЧАЛЬНІ ТА МОДЕЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ

Інститут педагогіки НАПН України

Моделна навчальна програма «Громадянська освіта» для 8 класу закладів загальної середньої освіти

Пометун О. І., Ремех Т. О., Сєрова Г. В.

Моделна навчальна програма предмета «Громадянська освіта» розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти. У програмі враховано положення та ідеї, викладені у таких документах, як Глобальні цілі ООН, Декларація ООН з освіти та виховання в галузі прав людини, Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини, Рамка компетентностей для культури демократії Ради Європи.

Пропоновані програмою зміст і види навчальної діяльності уможливають урізноманітнення організації діяльності учнів, забезпечуючи при цьому академічну свободу і творчість учителя.

Пометун О. І., Ремех Т. О., Сєрова Г. В. Моделна навчальна програма «Громадянська освіта» для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 16 с. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2024/Model.navch.proh.5-9.klas-2024/27.08.2024/01/hromadyanska-osvita-8-kl-pometun-ta-in-27082024.pdf>

Моделна навчальна програма «STEM. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти

Левченко Ф., Озарчук А., Рогоза В., Скулатов О., Сіпій В., Тишківець М.

Моделну навчальну програму «STEM» розроблено згідно з Державним стандартом базової середньої освіти. Програма спрямована на реалізацію принципу варіативності, який передбачає планування освітнього процесу відповідно до матеріально-технічного та кадрового забезпечення, вікових особливостей учнів та їхніх інтересів. Програму побудовано за модульним принципом і запропоновано дві форми впровадження технології STEM в освітній процес 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти.

Левченко Ф., Озарчук А., Рогоза В., Скулатов О., Сіпій В., Тишківець М. Моделна навчальна програма «STEM. 5-9 класи (міжгалузевий інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 26 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744092/>

Навчальна програма «Алгебра. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти

Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В.

Програму представлено в табличній формі, що містить чотири частини: кількість годин, результати навчання (наскрізні конкретні результати і орієнтири для оцінювання в межах змісту), пропонований зміст і види навчальної діяльності.

Розміщено конкретні результати навчання з Державного стандарту повної загальної середньої освіти. Конкретизовано знання змісту й процедурні знання залежно від змісту, що вивчається, а також деталізовано рівень опанування кожного із об'єктів засвоєння в межах теми.

Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. Навчальна програма «Алгебра. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти, що працюють за модельною навчальною програмою Алгебра 7-9 авторського колективу Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. та підручниками авторів Бевз та ін. (Б) / Тарасенкова та ін. (Т). Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 19 с. <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-alhebra-7-klas/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742326/>

Навчальна програма «Географія. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти

Полтавченко Д. В., Яценко В. С., Часнікова О. В. ; за редакцією Назаренко Т. Г.

Навчальна програма створена на основі модельної навчальної програми «Географія. 6-9 класи для закладів загальної середньої освіти» (авт. Запотоцький С. П. та ін.).

Зміст програми представлено взаємопов'язаними розділами, які об'єднують теми, очікуваними результатами та видами навчальної діяльності, що є засобом формування в учнів географічної та ключових компетентностей.

Упровадження навчальної програми сприятиме розвитку географічної культури учнів гімназії.

Адресована вчителям географії, психологам, батькам; може бути корисною студентам – географам та педагогам.

Полтавченко Д. В., Яценко В. С., Часнікова О. В. Навчальна програма «Географія. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти / за редакцією Т. Г. Назаренко. [Електронне видання]. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 22 с. <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-heohrafiia-7-klas/>; https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742325

Навчальна програма «Геометрія. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти

Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В.

Навчальна програма «Геометрія» для 7 класу розроблена на основі модельної навчальної програми «Геометрія. 7-9 класи» для закладів загальної

середньої освіти (автори: Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В.) та є логічним продовженням змісту навчальних програм для адаптаційного циклу навчання в базовій середній освіті. Розміщено конкретні результати навчання з Державного стандарту повної загальної середньої освіти. Конкретизовано знання змісту й процедурні знання залежно від змісту, що вивчається, а також деталізовано рівень опанування кожного із об'єктів засвоєння в межах теми.

Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. Навчальна програма «Геометрія. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти, що працюють за модельною навчальною програмою Геометрія 7-9 авторського колективу Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. та підручниками авторів Бевз та ін. (Б) / Тарасенкова та ін. (Т). Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 18 с. <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-heometriia-7-klas/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742324/>

**Навчальна програма «Інформатика» для 7 класу
Завадський І. О., Коршунова О. В., Твердохліб І. А.**

Навчальна програма «Інформатика» для 7 класу розроблена на основі модельної навчальної програми «Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти та є логічним продовженням змісту навчальних програм для адаптаційного циклу навчання в базовій середній освіті. Прописано очікувані результати, запропоновано зміст уроків, подано посилання на електронні навчальні ресурси та пропозиції щодо оцінювання кожного уроку.

Завадський І. О., Коршунова О. В., Твердохліб І. А. Навчальна програма «Інформатика» для 7 класу. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 31 с. <https://undip.org.ua/library/informatyka-navchalna-prohrama-dlya-7-klasu/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742353/>

Навчальна програма інтегрованого курсу «Література (українська і зарубіжна). 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти

Снегірєва В. В., Фідкевич О. Л.

Навчальна програма інтегрованого курсу «Література (українська і зарубіжна). 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти розроблена відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. Програма призначена як для закладів загальної середньої освіти із класами/групами з навчанням мовами національних меншин, так і для закладів загальної середньої освіти із навчанням українською мовою та вивченням мови національної меншини. У навчальній програмі ураховано зміст чинних модельних програм інтегрованих і диференційованих курсів літератур для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти, рекомендованих МОН України, зокрема модельних програм «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7-9 класи» (Яценко Т. О., Пахаренко В. І. та ін.) та «Зарубіжна література. 7-9 класи» (Снегірєва В. В., Бушакова О. В. та ін.).

Снегірєва В. В., Фідкевич О. Л. Навчальна програма інтегрованого курсу «Література (українська і зарубіжна). 7-9 класи» для закладів загальної

середньої освіти. Снегірьова В. В., Фідкевич О. Л. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 50 с. <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-intehrovanoho-kursu-literatura-ukrayinska-i-zarubizhna-7-9-klasy-dlya-zakladiv-zahalnoyi-serednoyi-osvity/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742520/>

Навчальна програма з української мови для 7–9 класів закладів загальної середньої освіти

Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.

Програму побудовано так, щоб мовні й мовленнєві знання, уміння й навички мали перспективи застосування в усіх сферах соціального організму, охоплювали різноманітні ділянки життя й діяльності суб'єктів освітнього процесу із урахуванням їхнього віку, потреб та інтересів.

Навчальна програма формує у здобувачів різнобічне уявлення про мову, подаючи її не лише як складну систему, але й як живий організм, ефективний засіб самовираження, джерело естетичної насолоди.

Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Навчальна програма з української мови для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 48 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742321/>; <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-z-ukrainskoi-movy-dlia-7-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity/>

Навчальна програма «Фізика. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти

Головко М. В., Засєкін Д. О., Засєкіна Т. М., Крячко І. П., Ляшенко О. І., Мацюк В. М., Мельник Ю. С., Непорожня Л. В., Сіній В. В.

Зміст навчальної програми укладено на основі модельної навчальної програми.

Навчання фізики здійснюється в 7-9 класах для досягнення мети природничої освітньої галузі, яка полягає у тому, що під час навчання здійснюється формування особистості учня, який знає та розуміє основні закономірності живої і неживої природи, володіє певними вміннями її дослідження, виявляє допитливість, на основі здобутих знань і пізнавального досвіду усвідомлює цілісність природничо-наукової картини світу, здатен оцінити вплив природничих наук, техніки і технологій на сталий розвиток суспільства та можливі наслідки людської діяльності у природі, відповідально взаємодіє із навколишнім природним середовищем.

Головко М. В., Засєкін Д. О., Засєкіна Т. М., Крячко І. П., Ляшенко О. І., Мацюк В. М., Мельник Ю. С., Непорожня Л. В., Сіній В. В. Навчальна програма «Фізика. 7 клас» для закладів загальної середньої освіти. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 12 с. <https://undip.org.ua/library/navchalna-prohrama-fizyka-7-klas-dlia-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744129/>

**Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України**

Корпоративна освіта і навчання викладача вищої школи: навчальна програма

Баніт О. В.

Навчальна програма розроблена на основі системного, компетентнісного, особистісно-діяльнісного та андрагогічного підходів в освіті дорослих і тенденцій професіоналізації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Пріоритетним завданням, визначеними програмою, є теоретична і практична підготовка викладачів до розроблення корпоративних програм, спрямованих на підвищення якості професійної діяльності у сфері освіти дорослих, розвиток професійних компетентностей, удосконалення фахової майстерності.

Адресується науковим, науково-педагогічним, педагогічним працівникам, керівникам закладів освіти всіх рівнів, слухачам закладів післядипломної освіти, викладачам-андрагогам закладів неформальної освіти дорослих, представникам громадських організацій, стейкхолдерам.

Баніт О. В. Корпоративна освіта і навчання викладача вищої школи: навчальна програма. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2024. 50 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742786/>

Андрагогічні засади професійного розвитку викладача вищої школи: навчальна програма

Радомський І. П.

Навчальна програма спрямована на розвиток у слухачів здатності здійснювати освітню діяльність з урахуванням особливостей цільової аудиторії, усвідомлення ціннісних аспектів андрагогічно орієнтованої освітньої взаємодії. Навчальна програма зосереджена на професійному розвитку викладача вищої школи в напрямі формування готовності організовувати освітній процес з урахуванням сучасних викликів інформаційного суспільства воєнного і повоєнного часів, а її відмінною ознакою є поєднання теоретичної та практичної складових.

Упровадження навчальної програми сприятиме професійному та особистісному розвитку викладача вищої школи.

Навчальна програма адресована викладачам вищої школи, слухачам курсів післядипломної освіти. Може бути рекомендована для впровадження в системі підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Радомський І. П. Андрагогічні засади професійного розвитку викладача вищої школи : навчальна програма. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2024. 33 с., <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740721>

Навчальна програма дисципліни «Педагогіка» для педагогічних коледжів

Грищенко Ю. В.

Навчальна програма спрямована на оновлення змісту обов'язкової дисципліни у підготовці педагогів зі спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта у закладах фахової передвищої освіти педагогічного спрямування (педагогічних коледжах) з урахуванням компетентнісних засад підготовки майбутнього вчителя, педагога.

Навчальну програму укладено для викладачів закладів фахової передвищої освіти, студентів, які здобувають освіту на рівні фахової передвищої освіти, майбутніх педагогів, які навчаються у педагогічних коледжах.

Навчальна програма дисципліни «Педагогіка» для педагогічних коледжів / Укладач Ю.В. Грищенко. Київ, 40 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739686/>

Зміст освітніх програм підготовки вчителів у Фінляндії, Німеччині, Угорщині

Годлевська К. В., Дяченко Л. М.

У навчальній програмі подано концептуальні засади проєктування та впровадження інноваційних освітніх програм у провідних європейських країнах. Матеріал спрямований на розкриття теоретико-методологічних основ становлення сучасних педагогічних кадрів, а також на висвітлення ключових напрямів реформування вищої педагогічної освіти у Фінляндії, Німеччині та Угорщині.

Програма буде корисною науково-педагогічним і педагогічним працівникам закладів вищої та фахової передвищої освіти, магістрантам, аспірантам і здобувачам ступенів вищої освіти педагогічного напрямку.

Годлевська К. В., Дяченко Л. М. Зміст освітніх програм підготовки вчителів у Фінляндії, Німеччині, Угорщині : навчальна програма. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України НАПН України, 2024. 36 с.

Підготовка радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти : навчальна програма для підвищення кваліфікації педагогічних працівників

Шевенко А. М.

Навчальну програму розроблено відповідно до сучасної державної політики із надання профорієнтаційних послуг щодо підвищення кваліфікації для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Програма орієнтована на поглиблення правових знань педагогічних працівників у профорієнтації та розширенні уявлень про сучасні виклики та можливості у сфері профорієнтаційної допомоги, набуття профорієнтаційних компетенцій та профілактики хибного професійного вибору, надання фахових профорієнтаційних послуг здобувачам освіти ЗЗСО.

Програма укладена для педагогічних працівників ЗЗСО, студентів педагогічних закладів вищої освіти.

Шевенко А. М. Підготовка радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти : навчальна програма для підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України 2024. 24 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743898/>

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція мовлення» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з тяжкими порушеннями мовлення

Данілавичюте Е. А., Трофименко Л. І., Мартинюк З. С., Аркадьєва О. О., Грибань Г. В.

Програма передбачає організацію диференційованого надання допомоги молодшому школяру з тяжкими порушеннями мовлення і представляє практичний алгоритм, що охоплює фонетичний, фонологічний, лексичний, граматичний, фонемографічний (читання, письмо), орфографічний компоненти мовлення, зв'язне мовлення. Програму спрямовано на виявлення особливостей розвитку такої дитини; труднощів, аналіз яких репрезентовано у контексті кожного з означених компонентів.

Упровадження навчальної програми сприятиме наданню логопедичної допомоги на заняттях з корекції мовлення, а також в умовах класного простору у процесі опанування фонологічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних знань на рівні усного і писемного мовлення із урахуванням функціонально-мовленнєвих труднощів.

Програма призначена для вчителів-логопедів спеціальних загальноосвітніх шкіл, вчителів-логопедів логопедичних пунктів системи освіти, вчителів-логопедів та інших фахівців інклюзивних закладів освіти та інклюзивно-ресурсних центрів, педагогічних працівників, студентів і викладачів закладів вищої освіти, батьків.

Данілавичюте Е. А., Трофименко Л. І., Мартинюк З. С., Аркадьєва О. О., Грибань Г. В. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція мовлення» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з тяжкими порушеннями мовлення. [Електронний ресурс]. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 102 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743652>

Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція розвитку» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з тяжкими порушеннями мовлення

Рібцун Ю. В.

У програмі з корекційно-розвиткової роботи для молодших класів закладів загальної середньої освіти репрезентовано змістове наповнення із 11 напрямів нейрофізіологічно-мовленнєвого, діяльнісно-мовленнєвого, емоційно-ціннісного, когнітивно-мовленнєвого, мотиваційно-активізуючого, просодичного, фонологічно-фонетичного, лексико-граматичного, синтаксично-інформативного, рецептивно-орфографічного, соціально-комунікативного.

Упровадження навчальної програми сприятиме врахуванню стану не лише мовленнєвого, але й когнітивного, емоційного, соціального та фізичного розвитку молодшого школяра з тяжкими порушеннями мовлення у процесі подолання функціонально-мовленнєвих труднощів.

Програма стане у пригоді практичним психологам, учителям-логопедам, учителям-дефектологам, учителям закладів загальної середньої освіти, працівникам інклюзивно-ресурсних центрів, студентам закладів вищої освіти педагогічного спрямування, батькам дітей з особливими освітніми потребами.

Рібцун Ю. В. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція розвитку» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з тяжкими порушеннями мовлення. [Електронний ресурс]. Київ: Видавець Цибульська В.О., 2024. 198 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743608>

Модельна навчальна програма «Українська мова»

Шепічак О. О., Блеч Г. О., Чеботарьова О. В.

Модельна навчальна програма розроблена для учнів з порушеннями інтелектуального розвитку 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку і спрямована на формування комунікативної, лінгвістичної, соціокультурної компетентності, розвиток особистості учнів та їх підготовки до успішної освітньої і соціально-комунікативної діяльності. Навчання базується на корекційно-розвивальній спрямованості, диференційованому підході. Програма акцентує на важливості постійного повторення і закріплення лінгвістичних знань для ефективного засвоєння навчального матеріалу.

Адресована педагогам, психологам, асистентам педагога, фахівцям-консультантам інклюзивно-ресурсних центрів; батькам, що виховують дітей з порушеннями інтелектуального розвитку; може бути корисною студентам педагогічних і психологічних спеціальностей, усім зацікавленим користувачам.

Шепічак О. О., Блеч Г. О., Чеботарьова О. В. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. [Електронний ресурс]. Київ:

Модельна навчальна програма «Технології трудового навчання: швейна справа. 5-11 класи»

Остапенко Л. І., Алексєєва С. І., Чеботарьова О. В.

Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку спрямована на формування професійно-трудової компетентності, розвиток особистості учнів та їх підготовку до успішної професійно-трудової діяльності. Програма побудована за принципом неперервності технологічної освіти. Успішне проходження повного курсу навчання (5-11 класи), визначеного Програмою, передбачає можливість продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професій швейного виробництва «швачка», «кравець» «вишивальниця». Пропонований зміст навчального матеріалу програми забезпечує опанування учнями техніко-технологічних знань і трудових операцій, пов'язаних з шиттям як видом праці, та основою професії.

Адресована педагогам, психологам, асистентам педагога, фахівцям-консультантам інклюзивно-ресурсних центрів; батькам, що виховують дітей з порушеннями інтелектуального розвитку; може бути корисною студентам педагогічних і психологічних спеціальностей, усім зацікавленим користувачам.

Остапенко Л. І., Алексєєва С. І., Чеботарьова О. В. Модельна навчальна програма «Технології трудового навчання: швейна справа. 5-11 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 100 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743038/>

Модельна навчальна програма «Технології трудового навчання: кухарська справа. 5-11 класи»

Чеботарьова О. В., Шевченко Н. П., Радченко О. Б.

Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку спрямована на формування професійно-трудової компетентності, розвиток особистості учнів та їх підготовку до успішної професійно-трудової діяльності. Метою програми є створення умов для максимального розвитку і реалізації потенційних можливостей дітей з особливими освітніми потребами; розвиток їх мислення та творчих здібностей, формування трудових умінь і навичок; формування інтересу до певної професії і створення сприятливих умов для професійного самовизначення учнів; розвиток пізнавальних процесів, дрібної та загальної моторики. Особлива увага приділяється соціально-трудої адаптації

учнів з порушеннями інтелектуального розвитку. Навчання базується на корекційно-розвивальній спрямованості, диференційованому підході.

Адресована педагогам, психологам, асистентам педагога, фахівцям-консультантам інклюзивно-ресурсних центрів; батькам, що виховують дітей з порушеннями інтелектуального розвитку; може бути корисною студентам педагогічних і психологічних спеціальностей, усім зацікавленим користувачам.

Чеботарьова О. В., Шевченко Н. П., Радченко О. Б. Модельна навчальна програма «Технології трудового навчання: кухарська справа. 5-11 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 106 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743029/>

Модельна навчальна програма «Математика. 5-10 класи»

Гладченко І. В., Гломозда І. В., Борозенець О. А.

Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку охоплює повний цикл базової середньої освіти. Програма спрямована на систематичне формування у здобувачів освіти математичної компетентності, яка необхідна для успішної соціалізації та подальшої професійної підготовки. Особлива увага приділяється розвитку практичних навичок лічби, обчислення, вимірювання, роботі з геометричним матеріалом та розв'язанню задач, що пов'язані із повсякденним життям. Програма враховує особливості когнітивного розвитку учнів із порушеннями інтелектуального розвитку. Передбачено використання корекційно-розвивальних методик, наочних матеріалів, інтерактивних вправ, дидактичних ігор та методів діяльнісного навчання. Акцент робиться на диференційований та індивідуальний підхід.

Програма рекомендована вчителям математики, корекційним педагогам, психологам, батькам, студентам педагогічних закладів освіти та всім фахівцям, які працюють у сфері спеціальної освіти.

Гладченко І. В., Гломозда І. В., Борозенець О. А. Модельна навчальна програма «Математика. 5-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 44 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743024/>

Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-10 класи»

Мякушко О. І., Кожановська О. М.

Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку складається з трьох наскрізних для всього періоду вивчення здоров'язбережувальної освітньої галузі змістових ліній. Змістова лінія про здоров'я людини містить чотири тематичні блоки, які стосуються тілесного, душевного, духовного і соціального здоров'я. Метою вивчення курсу є виховання в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку спрямованості на здоровий спосіб життя та засвоєння ними системи життєвонеобхідних практичних навичок та умінь, що забезпечують адекватну безпечну поведінку в реальному житті (у повсякденних, небезпечних та надзвичайних ситуаціях), дбайливе і відповідальне ставлення до власного здоров'я (тілесного, душевного і духовного), його підтримку та зміцнення, до створення здорових стосунків з оточуючими та добробуту (особистого, родинного і суспільного).

Упровадження навчальної програми сприятиме розвитку в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку життєвих і соціальних навичок, які необхідні для максимально можливої соціальної адаптації до життя в демократичному й інформаційному суспільстві та їх особистісної самореалізації.

Адресована фахівцям спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку, педагогам і психологам закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку, батькам дітей з особливими освітніми потребами; може бути корисною студентам закладів вищої освіти із спеціальної педагогіки і психології, старшокласникам, усім зацікавленим проблемами сучасної корекційної педагогіки.

Мякушко О. І., Кожановська О. М. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 162 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743054/>

Модельна навчальна програма «Фізика і хімія в побуті. 7-10 класи»

Трикоз С. В., Дзіядевич Л. Г.

У програмі для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку розкрито пропонуваній зміст навчального предмета; види навчальної діяльності; очікувані результати навчання; спрямованість корекційно-розвиткової роботи.

Програма передбачає формування в учнів спеціальних навчальних закладів уявлень про елементарні фізичні і хімічні явища та процеси, що мають місце в навколишньому середовищі і побутовій сфері. Зміст, що опрацьовується на уроках, розкривається здебільшого дослідним шляхом. Головний критерій очікуваних досягнень – якнайбільш повне й самостійне застосування учнями набутих знань у побутовій сфері.

Упровадження навчальної програми сприятиме розвитку в учнів елементарних знань про основні властивості фізичних тіл і речовин, найпоширеніші у повсякчасному житті фізичні і хімічні процеси, явища та їх закономірності.

Адресована спеціальним педагогам, психологам, батькам; може бути корисною студентам педагогічних і психологічних спеціальностей, усім зацікавленим користувачам.

Трикоз С. В., Дзіядевич Л. Г. Модельна навчальна програма «Фізика і хімія в побуті. 7-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 43 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742976/>

Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-10 класи»

Трикоз С. В., Дзіядевич Л. Г.

Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку розроблена з метою розвитку умінь і навичок здорового способу життя, сприяння всебічному розвитку особистості, гармонізації психофізичного розвитку та корекції його порушень, забезпечення оптимальної адаптації підлітків до фізичних і соціальних умов довкілля. Програмою передбачено проведення уроків з фізичної культури: гімнастики, спортивно-прикладних вправ, рухливих ігор.

Упровадження модельної навчальної програми сприятиме підвищенню ефективності розвитку здоров'язбережувальної компетентності дітей середнього та старшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку легкого та помірного ступенів.

Програму адресовано фахівцям спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами та закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, науковцям, викладачам і студентам закладів вищої освіти.

Трикоз С. В., Дзіядевич Л. Г. Модельна навчальна програма «Фізика і хімія в побуті. 7-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями

інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 43 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742976/>

**Модельна навчальна програма «Українська література. 7-10 класи»
Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ляшенко В. В.**

Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку спрямована на формування наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти читати з розумінням; критично оцінювати інформацію в художніх текстах різних жанрів та використовувати інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку; висловлювати власні думки, почуття, взаємодіяти з іншими особами в усній і письмовій формі; взаємодіяти з іншими особами в цифровому просторі; дотримуватися норм літературної мови; сприймати і використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях.

Упровадження модельної навчальної програми сприятиме підвищенню ефективності розвитку комунікативної компетентності дітей середнього та старшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку легкого та помірною ступенів.

Програму адресовано фахівцям спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами та закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, науковцям, викладачам і студентам закладів вищої освіти.

Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ляшенко В. В. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 79 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743039/>

Модельна навчальна програма «Технології (столярна справа). 7-11 класи»

Біневич І. В., Тороп К. С., Проценко О. С.

Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку сприяє підвищенню рівня пізнавальної активності учнів з інтелектуальними порушеннями та розвитку їхньої здатності до усвідомленої регуляції трудової діяльності; формуванню в учнів необхідного обсягу професійних знань і загальнотрудових умінь; підготовці випускників до подальшого оволодіння

професією та працевлаштування. Навчальний курс передбачає підготовку учнів до самостійного виконання завдань зі столярної обробки деревини.

Упровадження модельної навчальної програми сприятиме підвищенню ефективності розвитку професійно-трудової компетентності дітей середнього та старшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку легкого та помірного ступенів.

Програму адресовано фахівцям спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами та закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, науковцям, викладачам і студентам закладів вищої освіти.

Біневич І. В., Тороп К. С., Проценко О. С. Модельна навчальна програма «Технології (столярна справа). 7-11 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 190 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743040/>

Модельна навчальна програма «Технології (швейна справа). 7-11 класи»

Швець Н. М., Тороп К. С., Дорошенко Н. М.

Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти із спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку сприяє формуванню у школярів певних виробничих, операційних навичок зі швейної справи, знань про технологічні особливості матеріалів, обладнання, машин. Учні мають навчитися розбиратися в кресленнях і рисунках виробу, знати контурні зрізи виробів та їх назви, визначати лицеву та виворотну сторону виробу (тканину), визначати послідовність виконання завдання, виконувати завдання за інструкцією (письмовою, усною) та за зразком.

Упровадження модельної навчальної програми сприятиме підвищенню ефективності розвитку професійно-трудової компетентності дітей середнього та старшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку легкого та помірного ступенів.

Програму адресовано фахівцям спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із особливими освітніми потребами та закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, науковцям, викладачам та студентам закладів вищої освіти.

Швець Н. М., Тороп К. С., Дорошенко Н. М. Модельна навчальна програма «Технології (швейна справа). 7-11 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

Соціально-психологічні проблеми взаємодії спільнотних ідентичностей під впливом воєнних дій

Губеладзе І. Г., Діброва В. А.

Навчальна програма для системи післядипломної освіти за напрямом «Державне управління» спрямована на розгляд актуальних питань множинності українських спільнотних ідентичностей та варіантів їхньої взаємодії під впливом воєнних дій. Навчальну програму розроблено із урахуванням сучасних теоретичних напрацювань, пов'язаних із проблемами соціально-психологічного підходу до вивчення ідентичності, видів ідентичностей, їхньої взаємодії під впливом воєнних дій.

Адресована слухачам курсів системи післядипломної освіти за напрямом «Державне управління» та іншим фахівцям, які опікуються проблемою ідентичностей.

*Губеладзе І. Г., Діброва В. А. Соціально-психологічні проблеми взаємодії спільнотних ідентичностей під впливом воєнних дій : навчальна програма для системи післядипломної освіти за напрямом «Державне управління». Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2024, 27 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742243/>*

Науково-методичні основи підготовки психолога до роботи з військовослужбовцями

Плетка О. Т.

Матеріали програми розроблено із урахуванням сучасних теоретичних напрацювань та практичних надбань соціальних, кризових та воєнних психологів. Програма відображає зв'язок тематики із основними і профільними дисциплінами: загальною, соціальною, політичною, кризовою психологією, психологічним консультуванням та психологією психосоціальної підтримки. Програма передбачає міждисциплінарний зв'язок з основами надання первинної психологічної допомоги.

Для викладання на курсах підвищення кваліфікації військових психологів і психологів, які працюють з військовослужбовцями та демобілізованими, ветеранами та їх родинами

Плетка О. Т. Науково-методичні основи підготовки психолога до роботи з військовослужбовцями : навчальна програма підвищення кваліфікації для військових психологів. Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2024. 13 с. <https://ispp.org.ua/2024/12/30/navchalna-programa-naukovo-metodychni-osnovy-pidgotovky-psyhologa-do-roboty-z-vijskovosluzhbovcyamy-pletka-o-t/>

ПОСІБНИКИ

Навчальні посібники

Інститут педагогіки НАПН України

Робочий зошит з фізики. 7 клас

Сіпій В. В., Головка М. В., Засекін Д. О., Мацюк В. М., Мельник Ю. С., Крячко І. П.

У навчальному посібнику дібрано експериментальні й дослідницькі завдання, розрахункові, якісні, графічні фізичні задачі, навчальні проекти для організації процесу навчання, спрямованого на досягнення очікуваних результатів пізнання світу природи засобами наукового дослідження; опрацювання, систематизація інформації природничого змісту; усвідомлення закономірностей природи та ролі природничих наук і техніки в житті людини; відповідальне поведіння для забезпечення сталого розвитку і розвиток власного наукового мислення, набуття досвіду розв'язання проблем природничого змісту (індивідуально та у співпраці).

Призначено для учнів та вчителів закладів загальної середньої освіти, студентів педагогічних закладів вищої освіти.

Сіпій В. В., Головка М. В., Засекін Д. О., Мацюк В. М., Мельник Ю. С., Крячко І. П. Робочий зошит з фізики. 7 клас : навчальний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 82 с. <https://undip.org.ua/library/robochyy-zoshyt-z-fizyky-7-klas-navchalnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744043/>

Тематичне оцінювання з фізики. 7 клас

Сіпій В. В., Ляшенко О. І., Непорожня Л. В., Засекін Д. О., Мельник Ю. С.

Матеріал посібника підібраний з позицій компетентнісного підходу й призначений для проведення поточного й підсумкового оцінювання за темами, що вивчаються у 7 класі: «Фізика – природнича наука», «Механічний рух», «Взаємодія тіл. Сила», «Тиск твердих тіл, рідин і газів», «Механічна робота. Механічна енергія».

Призначено для учнів та вчителів закладів загальної середньої освіти, студентів педагогічних закладів вищої освіти.

Сіпій В. В., Ляшенко О. І., Непорожня Л. В., Засекін Д. О., Мельник Ю. С. Тематичне оцінювання з фізики. 7 клас : навчальний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 65 с. <https://undip.org.ua/library/tematychnye-otsiniuvannia-z-fizyky-7-klas-navchalnyy-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744044/>

Фізичні дослідження. 7 клас

Сіпій В. В., Ляшенко О. І., Засєкін Д. О., Мацюк В. М.

У навчальному посібнику дібрано лабораторні роботи, експериментальні й дослідницькі завдання для організації процесу навчання спрямованого на досягнення очікуваних результатів пізнання світу природи засобами наукового дослідження; опрацювання, систематизація інформації природничого змісту; усвідомлення закономірностей природи та ролі природничих наук і техніки в житті людини; відповідальне поводження для забезпечення сталого розвитку; розвиток власного наукового мислення, набуття досвіду розв'язання проблем природничого змісту (індивідуально та у співпраці).

Призначено для учнів та вчителів закладів загальної середньої освіти, студентів педагогічних закладів вищої освіти.

Сіпій В. В., Ляшенко О. І., Засєкін Д. О., Мацюк В. М. Фізичні дослідження. 7 клас : навчальний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 68 с. <https://undip.org.ua/library/fizychni-doslidzhennia-7-klas-navchalnyu-posibnyk/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744041/>

Навчально-методичні посібники

Інститут педагогіки НАПН України

Інновації загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах

Локшина О. І., Глушко О. З., Джурило А. П., Кравченко С. М., Максименко О. О., Нікольська Н. В., Шпарик О. М.

Метою навчально-методичного посібника є формування у здобувачів ступеня доктора філософії творчого світогляду, знання інноваційних практик шкільної освіти у зарубіжжі крізь призму компаративістики. Видання спрямовано на розвиток умінь творчо використовувати світові досягнення освіти і педагогіки, здійснювати наукові розвідки із використанням методології компаративних досліджень.

Для здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальностями 011 «Освітні, педагогічні науки»; 013 «Початкова освіта»; 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)».

Локишина О. І., Глушко О. З., Джурило А. П., Кравченко С. М., Максименко О. О., Нікольська Н. В., Шпарик О. М. Навчально-методичний посібник з курсу «Інновації загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах» підготовки докторів філософії спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки», 013 «Початкова освіта», 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» [наук. ред. О. І. Локишиної]. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 120 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-491-1-2024-3>; <https://undip.org.ua/library/innovatsii-zahalnoi-serednoi-osvity-v-ievropeyskomu-ta-pivnichnoamerykanskomu-rehionakh-navchalno-metodychnyy-posibnyk/>.

Інститут проблем виховання НАПН України

Художня комунікація у віртуальному медіапросторі: зміст та організація естетичного виховання учнівської молоді

Комаровська О. А., Власова В. Г., Миропольська Н. Є., Ничкало С. А., Руденко І. В.

У навчально-методичному посібнику розглянуто поняття художньої комунікації та її естетико-виховний потенціал у закладі загальної середньої освіти, віртуальний художньо-освітній медіапростір, форми дистанційного навчання мистецтва.

Упровадження навчально-методичного посібника сприяє забезпеченню методичного інструментарію застосування різних форм дистанційного навчання мистецтва (синхронного, асинхронного, змішеного форматів), що дає учителям можливість мобільно здобувати, оцінювати і використовувати мистецьку інформацію для естетичного виховання і навчання учнівської молоді, створювати художньо-медійний продукт естетичної якості в навчально-виховних цілях, а також залучати до створення такого продукту учнів.

Навчально-методичний посібник рекомендовано вчителям мистецтва, методистам системи післядипломної педагогічної освіти, студентам мистецько-педагогічних спеціальностей.

Комаровська О. А., Власова В. Г., Миропольська Н. Є., Ничкало С. А., Руденко І. В. Художня комунікація у віртуальному медіапросторі: зміст та організація естетичного виховання учнівської молоді : методичний посібник. / За ред. О. А. Комаровської. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 108 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743739/>

Білоцерківський інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Атлас конкурентоспроможних на ринку праці професій в умовах повоєнного відновлення України

Сидоренко В. В.

В атласі представлено сучасні дані про професії, які мають найбільший попит у різних секторах економіки, а також про нові компетенції та кваліфікаційні вимоги, що виникають у процесі повоєнної трансформації суспільства. Особливу увагу приділено аналізу регіональних особливостей, перспективам розвитку ключових галузей та ролі інновацій у професійній діяльності. Подано рекомендації для роботодавців, закладів освіти та державних установ щодо формування кадрової політики, вдосконалення освітніх програм і забезпечення відповідності кваліфікаційних характеристик працівників сучасним викликам.

Атлас буде корисним для здобувачів вищої освіти, викладачів, слухачів курсів підвищення кваліфікації, роботодавців, а також фахівців у сфері економіки, освіти та управління людськими ресурсами.

Сидоренко В. В. Атлас конкурентоспроможних на ринку праці професій в умовах повоєнного відновлення України : навчально-методичний посібник. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 80 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743896/>

Цифрові програмно-методичні комплекси

Регіональні карти ринку праці: професії і кваліфікації

Сидоренко В. В., Горошкова Л. А.

Цифровий програмно-методичний комплекс поєднує інтерактивні карти, бази даних, аналітичні модулі та методичні рекомендації, що дозволяють оцінювати попит і пропозицію на професії та кваліфікації залежно від специфіки кожного регіону. Тим самим комплекс сприяє інтеграції цифрових інструментів в освітній процес і державну політику зайнятості, забезпечуючи адаптивність до змін на ринку праці та підвищення конкурентоспроможності фахівців.

Комплекс буде корисним для закладів освіти, роботодавців, органів державного управління, профорієнтаційних центрів і всіх, хто прагне ефективно використовувати потенціал людського капіталу в умовах сучасних економічних викликів.

Сидоренко В. В., Горошкова Л. А. Регіональні карти ринку праці: професії і кваліфікації : цифровий програмно-методичний комплекс. / За наук. ред. В. В. Сидоренко. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 172 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743786/>

Відкритий онлайн-лекторій

Кваліфікаційний розрив на ринку праці України: стан та механізми його подолання» у рамках XV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти-2024». Режим доступу: <https://t1p.de/erkhs>

Сидоренко В. В., Горошкова Л. А., Кучеренко І. А., Юденкова О. П.

Відкритий онлайн-лекторій презентує навчальні матеріали Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, присвячені тематиці кваліфікаційного розриву на ринку праці України та механізмам його подолання. У матеріалах обґрунтовано основні причини кваліфікаційного розриву (skills gap) на ринку праці України. Вирішення проблеми кваліфікаційного розриву визначено як комплексне завдання, що передбачає: синергію науки, практики, роботодавців, представників виробництва і бізнесу; розвиток дуальної системи освіти; удосконалення умов проходження студентами різних видів практик; залучення здобувачів освіти до науково-дослідної діяльності; розвиток програм міжнародного студентського обміну; розроблення освітніх програм на компетентнісній основі із урахуванням затребуваних на ринку праці компетентностей, навичок, кваліфікацій; залучення до освітнього процесу провідних фахівців галузі, роботодавців, постачальників та провайдерів інструментів/матеріалів/обладнання; удосконалення освітнього процесу шляхом

організації навчальних центрів, розвитку системи наставництва і супервізії, державно-приватного партнерства.

Сидоренко В. В. «Кваліфікаційний розрив (skills gap) на ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України». Режим доступу: <https://t1p.de/621ty>

Горошкова Л. А. Кваліфікаційний розрив на ринку праці України: стан та механізми його подолання. Режим доступу: <https://t1p.de/p6p82>

Кучеренко І. А. Запити ринку праці та стан розвитку затребуваних компетентностей у здобувачів освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Режим доступу: <https://t1p.de/eg57b>

Юденкова О. П. Вплив глобальних технологічних змін та загроз у період війни в Україні на проблему подолання розриву у навичках (skills gap). Режим доступу: <https://t1p.de/y3sqw>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741361/>

ПРАКТИКУМИ

Інститут педагогіки НАПН України

Практикум з алгебри для 7-9 класів

Васильєва Д. В., Вашуленко О. П.

Практикум має на меті посилити прикладну спрямованість шкільного курсу алгебри й показати, як знання з алгебри можна використати в житті, майбутній професії або для вивчення інших предметів. Завдання підбрано так, що їх виконання спонукає до усвідомлення властивостей алгебраїчних понять і способів дій. Розв'язання учнями пропонованих задач дасть змогу поступово ускладнювати їх діяльність і показати зв'язок абстрактних і прикладних алгебраїчних задач.

Практикум допоможе вчителям організувати самостійну діяльність учнів, роботу в парах, групах, дискусію, а школярам – усвідомити практичне значення алгебри, необхідність математичних знань у сучасному житті.

Васильєва Д. В., Вашуленко О. П. Практикум з алгебри для 7-9 класів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 37 с. <https://undip.org.ua/library/praktykum-z-alhebr-y-dlia-7-9-klasiv/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739765/>

Практикум з геометрії для 7-9 класів

Бурда М. І., Волошена В. В., Тарасенкова Н. А.

Практикум містить задачі практичного змісту різної складності для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти. Задачі та їх складність орієнтовані на базові знання з геометрії та враховують вимоги Державного стандарту базової середньої освіти до обов'язкових результатів навчання учнів у математичній освітній галузі. Мета практикуму – показати, як використовуються властивості й ознаки геометричних фігур у різних практичних ситуаціях, виробити вміння розв'язувати відповідні задачі практичного змісту та перевірити рівень набутих умінь.

Практикум призначений для учнів 7-9 класів закладів загальної середньої освіти. Він стане в нагоді вчителям математики закладів загальної середньої освіти, студентам класичних і педагогічних закладів вищої освіти.

Бурда М. І., Волошена В. В., Тарасенкова Н. А. Практикум з геометрії для 7-9 класів : збірник практико-орієнтованих задач. [Електронне видання]. Київ: УОВЦ «Оріон», 2024. 152 с. <https://undip.org.ua/library/praktykum-z-heometrii-dlia-7-9-klasu-avtorskoho-kolektyvu-zbirnyk-praktyko-oriientovanykh-zadach/>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740013/>

ХРЕСТОМАТІЇ

Інститут педагогіки НАПН України

Навчальна текстотека з української мови для учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин

Богданець-Білоskalенко Н., Караман С.

Хрестоматія містить навчальні тексти для використання на уроках української мови як державної з учнями 5-6 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин. Навчальна текстотека містить сукупність художніх текстів про Україну, українську топоніміку, фольклор, звичаї, історію, видатних майстрів слова, відомих діячів культури, мистецтва, науки, освіти. Подані граматичні та творчі завдання допоможуть поглибити знання української мови як державної, підвищити культуру українського усного і писемного мовлення, збагатити словниковий запас, накопичити мовний досвід, відчувати красу й неповторність українського слова.

Видання адресовано насамперед учителям, проте також буде цікаве студентам, слухачам курсів підвищення кваліфікації.

Богданець-Білоskalенко Н., Караман С. Навчальна текстотека з української мови для учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин : хрестоматія. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 66 с. <https://undip.org.ua/library/navchalna-tekstoteka-z-ukrainskoi-movy-dlia-uchniv-5-6-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-z-navchanniam-movamy-natsionalnykh-menshyn-khrestomatiia/>

ДОВІДКОВА ПРОДУКЦІЯ

ДОВІДНИКИ, ІНФОРМАЦІЙНІ ТА ДОВІДКОВІ БЮЛЕТЕНІ

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

Проблеми освітньої галузі у дзеркалі громадської

Слюсаревський М. М., Чуніхіна С. Л., Базь Л. О., Черниш Л. П.

Бюлетень підготовлено за даними всеукраїнського опитування, проведеного Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно із Асоціацією політичних психологів України 14-23 жовтня 2024 р. Представлено дані щодо оцінювання суспільством стану освіти в умовах повномасштабної війни, успішності освітніх реформ та інновацій, ставлення до нових умов вступної кампанії в розрізі регіональних та соціально-демографічних особливостей.

Опитування є черговим етапом здійснюваного впродовж багатьох років моніторингу стану суспільної свідомості в Україні. Отримані дані в міру можливості порівнюються із результатами попередніх опитувань.

Для науковців, працівників ЗМІ, представників громадськості.

Слюсаревський М. М., Чуніхіна С. Л., Базь Л. О., Черниш Л. П. Проблеми освітньої галузі у дзеркалі громадської думки: інформаційний бюлетень (жовтень 2024 р.). Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Асоціація політичних психологів України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2024. 43 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743873/>

Оцінка міським населенням України поточної соціально-економічної та політичної ситуації

Чуніхіна С. Л., Імшенецька І. А., Базь Л. О.

Бюлетень підготовлено за даними опитування, проведеного Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України на основі онлайн-панелі Kantar у липні 2024 р. серед мешканців міст з населенням 50000 і більше. Представлено дані щодо оцінки міським населенням ситуації в країні, сприймання ним чинників і можливостей впливу на розвиток цієї ситуації, рівня соціальної напруженості і протестних настроїв у розрізі регіональних та соціально-демографічних особливостей.

Для науковців, працівників ЗМІ, представників громадськості.

Чуніхіна С. Л., Імшенецька І. А., Базь Л. О. Оцінка міським населенням України поточної соціально-економічної та політичної ситуації: інформаційний бюлетень (липень 2024 р.). Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Асоціація політичних психологів України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2024. 32 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743678/>

Стан суспільної свідомості в Україні під час повномасштабного російського вторгнення

Чуніхіна С. Л., Базь Л. О., Черниш Л. П.

Бюлетень підготовлено за даними всеукраїнського репрезентативного опитування, проведеного Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно із Асоціацією політичних психологів України 1-15 березня 2024 р.

Опитування є черговим етапом здійснюваного впродовж багатьох років моніторингу стану суспільної свідомості в Україні. Отримані дані в міру можливості порівнюються з результатами попередніх опитувань.

Для науковців, працівників ЗМІ, представників громадськості.

Чуніхіна С. Л., Базь Л. О., Черниш Л. П. Стан суспільної свідомості в Україні під час повномасштабного російського вторгнення : інформаційний бюлетень (березень 2024 р.). Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Асоціація політичних психологів України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2024. 92 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741558/>

Громадсько-політична ситуація в Україні

Слюсаревський М. М., Чуніхіна С. Л., Черниш Л. П.

Бюлетень підготовлено за даними всеукраїнського опитування, проведеного Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно із Асоціацією політичних психологів України 17–28 вересня 2024 р.

Опитування є черговим етапом здійснюваного впродовж багатьох років моніторингу стану суспільної свідомості в Україні. Отримані дані в міру можливості порівнюються з результатами попередніх опитувань.

Для науковців, працівників ЗМІ, представників громадськості.

Слюсаревський М. М., Чуніхіна С. Л., Черниш Л. П. Громадсько-політична ситуація в Україні : інформаційний бюлетень (вересень 2024 р.). Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Асоціація політичних психологів України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2024. 34 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743872/>

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського

Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл., випуск 19.

Упорядники: Бондаренко Т. С., Годецька Т. І., Гуралюк А. Г., Кравченко Ю. А., Росток М. Л.

Дев'ятнадцятий випуск довідкового бюлетеня містить аналітичні огляди джерел, систематизованих та узагальнених за напрямками актуальними у контексті інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології «Інтелектуальні інформаційні технології як складник цифрової трансформації освіти», «Інноватизація екологічної освіти у цифровому вимірі», «Цифрові педагогічні інструменти», «Психологія штучного інтелекту як

феномен цифрового освітньо-наукового простору» та реферативний огляд «Педагогічні пріоритети цифрової трансформації професійної освіти». Видання структуровано за рубриками «Наука і освіта: цифрові тренди», «Педагогіка: цифрові орієнтири», «Психологія цифрового простору: реалії воєнного періоду».

Бюлетень адресовано здобувачам наукової освіти та наукових ступенів і вчених звань, науковцям науково-педагогічним і педагогічним працівникам закладів освіти, здобувачам вищої освіти, фахівцям освітянських бібліотек та всім тим, хто цікавиться проблематикою цифрової трансформації освіти, педагогіки, психології.

Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл. / за наук. ред. М. Л. Ростоки; НАПН України, ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця: Твори, 2024. Вун. 19. 124 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741210>; <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=39968> ; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741210/>

Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл., випуск 20.

Упорядники: Бондаренко Т. С., Ростока М. Л., Кравченко Ю. А., Гуралюк А. Г., Годецька Т. І.

Двадцятий випуск довідкового бюлетеня містить аналітичний огляд джерел, систематизованих і узагальнених за напрямками, актуальними у контексті інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології «Хмарні технології і сервіси як адаптивний інструментарій цифрової трансформації освіти», «Stem-акценти цифрової трансформації освіти», «Цифрові тренди розвитку модерних бібліотек світу: майбутнє педагогічної освіти і науки», «Інклюзивні освітні середовища в умовах цифрової трансформації суспільства: психологічний аспект». Видання структуровано за рубриками «Наука і освіта: цифрові тренди», «Педагогіка: цифрові орієнтири», «Психологія цифрового простору: реалії воєнного періоду».

Бюлетень адресовано здобувачам наукової освіти та наукових ступенів і вчених звань, науковцям, науково-педагогічним і педагогічним працівникам закладів освіти, здобувачам вищої освіти, фахівцям освітянських бібліотек і всім тим, хто цікавиться проблематикою цифрової трансформації освіти, педагогіки, психології.

Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл. / за наук. ред. М. Л. Ростоки; НАПН України, ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця: Твори, 2024. Вун. 20. 111 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/eprint/743046>; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743046>

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Розвиток змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах

Упорядник Головченко М. В.

У довідковому виданні систематизовано бібліографію з проблеми змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на основі компетентнісної парадигми педагогічної освіти. Закцентовано увагу на сучасних наукових працях, у яких розкривається специфіка структурування змісту психолого-педагогічних дисциплін з урахуванням компетентнісного підходу до підготовки сучасного вчителя.

Адресовано студентам, магістрантам, викладачам закладів фахової передвищої і вищої освіти, науковцям, які досліджують проблеми теорії і практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на різних освітніх рівнях.

Розвиток змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах : бібліографічний покажчик. Упорядник: М.В. Головченко. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2024. 108 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742485/>

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського

Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005-2024

Упорядники: Пономаренко Л. О., Кропачева Н. М., Павленко Т. С.

Бібліографічне видання презентує широке коло питань українсько-польської наукової співпраці у сфері освіти і педагогічної науки: євроінтеграційні тенденції в освіті, модернізацію педагогічної освіти, розвиток освіти в умовах російської війни проти України, впровадження цифрових технологій в освітній процес, набуття ключових компетентностей упродовж життя тощо.

Покажчик адресовано науковим, педагогічним, науково-педагогічним і бібліотечним працівникам закладів освіти, докторантам, аспірантам, представникам органів державної влади та місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана із розвитком освіти та науки.

Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005–2024 = Edukacja i nauka pedagogiczna Ukrainy i Polski. 2005-2024 : наук.-допом. бібліогр. покажч. / [наук. консультант Н. Ничкало ; наук. ред. Л. Березівська ; упоряд.: Л. Пономаренко, Н. Кропачева, Т. Павленко ; бібліогр. ред. Л. Пономаренко] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2024. 446 с. <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=41595>

Олег Михайлович Топузов – віцепрезидент НАПН України
Упорядники: Пономаренко Л. О., Павленко Т. С., Ніколаєнко Я. М.
наук. ред. Березівська Л. Д.

Тридцять п'ятий випуск покажчика серії «Ювіляри НАПН України» присвячено Олегу Михайловичу Топузову, віцепрезиденту НАПН України, дійсному члену (академіку) НАПН України, доктору педагогічних наук, професору, заслуженому діячу науки і техніки України, директору Інституту педагогіки НАПН України.

У покажчику представлено науковий доробок вченого – понад 600 друкованих наукових і науково-методичних праць за 35 років діяльності (1989-2024 рр.). Це монографії, навчально-методичні посібники, підручники, довідкові видання, статті, опубліковані в наукових збірниках, матеріалах наукових конференцій, та публікації в періодичних виданнях, електронні ресурси. До покажчика увійшла також література про життєвий шлях, науково-педагогічну й громадську діяльність вченого.

Покажчик адресовано педагогічним і науково-педагогічним працівникам, бібліотекарям, студентам і всім, хто цікавиться питаннями педагогічної науки, освіти, зокрема теорією та методикою навчання географії.

Олег Михайлович Топузов – віце-президент НАПН України : біобібліогр. покажч. / [авт. вступ. ст.: Т. М. Засекіна, Л. М. Калініна ; упоряд.: Пономаренко Л. О., Павленко Т. С., Ніколаєнко Я. М., ; наук. ред. Березівська Л. Д. ; бібліогр. ред.: Пономаренко Л. О. ; літ. ред. Василенко Н. М.] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2024. 125 с. (Серія «Ювіляри НАПН України»; вип. 35).

СЛОВНИКИ, ГЛОСАРІЇ

Інститут педагогіки НАПН України

Методика навчання української мови. Термінологічний словник
Голуб Н., Горошкіна О., Попова Л.

У словнику-довіднику представлено тлумачення актуальних для методики навчання української мови термінів, що виникли у результаті інноваційних явищ у науці й практиці, інтерпретовано традиційні методичні поняття в новому контексті. Подано список джерел, ознайомлення з якими розширить методичну ерудицію вчителів і студентів, допоможе їм зорієнтуватися в термінологічному просторі.

Для лінгводидактиків, мовознавців, здобувачів вищої педагогічної освіти, наукових ступенів, учителів-словесників.

Голуб Н., Горошкіна О., Попова Л. Методика навчання української мови. Термінологічний словник : словник-довідник / за ред. О. Горошкіної. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150 с.

**Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України**

**Професійний та особистісний розвиток викладача вищої школи
Укладачі: Аніщенко О. В., Самко А. М.**

У словникових статтях довідкового видання розкрито основні поняття, терміносполуки у сфері неперервної педагогічної освіти, професійного та особистісного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Головна мета словника – дати пояснення слів і термінів, які використовуються у науковій, навчальній, культурно-просвітницькій діяльності щодо особистісно-професійного зростання викладачів. Змістове наповнення словника структуровано із урахування інноваційних процесів розвитку освіти дорослих та андрагогіки.

Упровадження словника сприятиме розвитку термінологічної компетентності цільової групи.

Адресовано педагогічним і науково-педагогічним працівникам закладів вищої, післядипломної освіти, здобувачам освіти.

Професійний та особистісний розвиток викладача вищої школи: словник / Укл. Аніщенко О. В., Самко А. М. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2024. 148 с.

**Зміст професійної підготовки вчителів: глосарій ключових понять
Авшенюк Н. М., Огієнко О. І.**

У глосарії англійською мовою наведено перелік і визначення ключових понять пов'язаних з тематикою розвитку змісту професійної підготовки вчителів. Здійснено авторський переклад понять, відібраних із авторитетних енциклопедичних, довідкових й аналітичних видань міжнародних організацій, а також наукових праць провідних фахівців зарубіжних країн. Глосарій вміщує терміни, які описують процес і результат проектування, розроблення й імплементації змісту підготовки вчителів у зарубіжних країнах.

Глосарій адресовано викладачам і здобувачам освіти закладів вищої, фахової передвищої освіти педагогічного профілю, закладів безперервної педагогічної освіти, наукових установ для використання у процесі підготовки та підвищення кваліфікації педагогічного персоналу за галуззю А Освіта; фахівцям у галузі освітньої політики.

Авшенюк Н. М., Огієнко О. І. Зміст професійної підготовки вчителів: глосарій ключових понять : глосарій Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2024. 64 с.

Пам'ятка

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

Психологія для всіх на кожен день під час війни

Плетка О. Т.

Пам'ятка, створена як путівник зі збереження психічного здоров'я, у доступній для читачів формі пояснює, як війна впливає на психіку людини, і пропонує ефективні й прості способи підтримки ментального здоров'я в кризових ситуаціях. Завдання і вправи, спрямовані на розвиток життєвої стійкості в умовах війни, дають змогу вдосконалювати навички відновлення психологічної рівноваги.

Адресується широкому колу читачів.

Плетка О. Т. Психологія для всіх на кожен день під час війни : пам'ятка. / За наук. ред. Л. Чорної. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2024. 23 с. <https://ispp.org.ua/2024/12/30/pamyatka-psyhologiya-dlya-vsih-na-kozhen-den-pid-chas-vijny-pletka-o-t/>

Довідкове видання

**НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ,
РЕКОМЕНДОВАНА ДО
ВПРОВАДЖЕННЯ
(2024 р.)**

За редакцією:

В.І. Луговий,
перший віцепрезидент НАПН України

О.М. Топузов
віцепрезидент НАПН України

Упорядники:
І.Ю. Регейло,
начальник науково-організаційного відділу
апарату Президії НАПН України

І.М. Гудим,
старший науковий співробітник
науково-організаційного відділу
апарату Президії НАПН України

В.І. Довбищенко,
начальник протокольного і загального відділу
апарату Президії НАПН України

**Національна академія
педагогічних наук України**
вул. Січових Стрільців, 52-А
Київ, 04053, Україна
тел./факс (044) 489-08-60
e-mail: info@naps.gov.ua